

BOLSJEVIK

Medlemsblad for Rød Ungdom

Nr.3 August 1988

LØSLAT MANDELA

LEDER :

Høsten og vinteren ligger nå foran oss, som blanke ark. Ved inngangen av denne høsten har vi utrusta oss med feite farge-stifter, som skal farge virkeligheta rundt oss litt rødere.

Gjennom det siste året har vi gjort mye bra arbeid i den anti-rasistiske bevegelsen. Vi har høsta mange nye erfaringer og kommet videre i vår forståelse av rasismen. Jeg tror at sommerleira i år har lagt et bra grunnlag for vårt arbeid i OD og SOS-Rasisme, men det har vært en del uklarhet i hva vi skal gjøre i SOS-Rasisme og hva SOS-Rasisme som organisasjon skal drive på med.

Først hva VI skal gjøre i SOS-Rasisme: Rød Ungdom må gå i spissen for at SOS-Rasisme sine medlemmer skal få mere kunnskap om imperialismen og hvordan rasismen er vevd sammens med det kapitalistiske samfunnet, altså aktivt propagandere vår marxistiske analyse av rasismen. Mange av medlemmene i SOS-Rasisme bør bli medlemmer i RØD UNGDOM, altså MÅ vi jobbe for å VERVE !!!

Vi må slåss for at SOS-Rasisme blir en organisasjon som flest mulig ungdom må ta stilling til. Vi må kjempe for at SOS-Rasisme blir grunnplan styrt, og at det blir detlokale initiativet som blir det viktige. Vi må slåss mot at det utvikler seg til en

representantskapsorganisasjon, (der representanter for de ulike org.sitter med makta) Organisasjonen må bygges på aktivismens grunn, der prinsippet om la hundre blomster - blomstre råder.

Videre tror jeg at det blir viktig at, SOS - gruppene blir knyttet til skolen og fritidsklubbene. Slik at anti-rasismen blir vevd sammen med de andre aktivitetene.

Konkrete saker SOS-Rasisme må jobbe med :

1) Generell informasjon, utadrettet aktivitet, gjennom åpne møter, uttalelser osv.

2) Aktivt propagandere nødvendigheten av å skjule flyktninger.

3) Slåss mot opprettelsen av Sør-Afrika konsulat i Norge.

Til p.1 : Dette er en del av arbeidet som må pågå hele tiden. Når det blir organisert SOS-gruppe på skolene er det viktig at elevråd/elevene blir informert om aktiviteten, slik at SOS-gruppa blir en faktor som elevene må forholde seg til.

Til p.2 : Der det er nødvendig med skjuling av flyktninger, bør det taes initiativ til en organisasjon/gruppe, som kan stå for det konkrete/praktiske arbeidet med skjuling. Det er videre nødvendig at en slik

organisasjon/gruppe blir lagt utenfor Rød Ungdom, slik at det konkrete skjule arbeidet blir utført av f. eks. kirken og andre humanistiske organisasjoner. VÅR oppgave som Rød Ungdom og som medlemmer i SOS-Rasisme, blir å drive det politiske propaganda arbeidet rundt skjulinga. Dette arbeidet vil skjerpe motsetninga mellom lovverket og flyktingenes

behov, og dermed sette den vedtatte utlendingsloven i det riktige lyset.

Til p.3 : Kampen mot opprettelse av Sør-Afrika konsulat, er en sak som vi kan knytte direkte til OD-arbeidet. (denne saken er også reist i LNU.s.dette BV.)

Vi må videre presse fram anti-rasismen i opposisjonsarbeidet i NGS. Her blir det viktig å reise parolen om skjul en flyktning bla. på NGS sin konferanse om rasisme.

MÅL: Svekke grunnlaget for FRP's framgang, øke antall anti-rasister og flere medlemmer til RØD UNGDOM.

John M.

Rut

inute

nytt nr 1/9-88

AND YOU
BETTER
SELL IT

HAR DU KVIKKLODD LIGGENDE HJEMME PÅ SOVEVÆRELSET ?

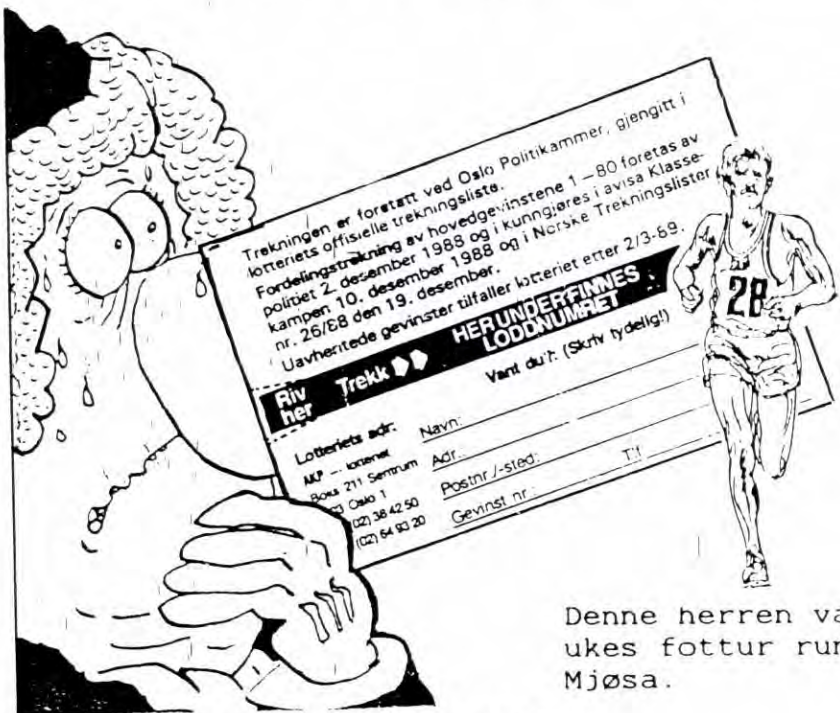
Manqe Rød Unqdommere har nemlig kvikklodd til kr.20,- pr.stk som skal gå til sentral og lokal virksomhet i Rød Unqdom ligende hjemme! Hvis loddene fortsetter å liqqe der, tror vi det blir vanskelig å få solat de. Det er sjelden at lod-
dkjøpere gjetter seg til at DU har lodd, og dermed kommer hjem til deg.

Derfor må vi ut på qata og på møter med loddene. Det er en Kina-reise som første premie, en valgfri reise som an-

nenpremie og masse kunst, smykker, grafikk, bøker og teqneserier i tillegg. Mange er interessert i å kjøpe slike lodd, men de vet ikke at DU har loddene hjemme.

Når du har solat loddene, q penqene til den du fikk loddene av, slik at hun/han med en qanq kan betale de inn.

Hvor skal du selqe lodd i morgen? På arbeidsplassen, på skolen, på møtet, på treninga, ved Rute 80 standen?

Denne damen har ikke vunnet, for hun finner ingen loddselgere.

Denne herren vant en ukes fottur rundt Mjøsa.

SOS--RASISME BLIR TIL

I Frankrike 1984 under slagordet "Ikke mobb kameraten min" oppsto SOS-Rasisme. I løpet av ett år hadde organisasjonen blitt etablert over hele Europa.

En annen-generasjons innvandrer, den 24 år gamle Harlem Desir, ledet organisasjonen.

I utgangspunktet ble denne organisasjonen dannet i kamp mot den voldelige rasismen, rasistiske mord og fysisk trakaseringer. Etter hvert ble det etablert støtte-sentra for innvandrerne, som hadde som oppgave å gi konkret hjelp i forhold til rettigheter, bolig, arbeid og utdanning.

SOS skal ikke bli en byråkratorganisasjon som har som sitt beste kampmiddel å være konsulenter og drive lobby-virksomhet ovenfor de politiske partiene. Tvert i mot tok de mål av seg til å bli en folkebevegelse som skulle kjempe mot rasisme.

Målgruppa til SOS-Rasisme både i forhold til medlemsverving og den generelle mobiliseringa mot rasisme er skoleelever. Det ble dannet SOS grupper på mange skoler, -gruppens oppgaver var å dra rundt i klassene å informer om SOS-Rasisme, drive undersøkelser på den enkelte skole om elevenes holdninger til rasisme, synliggjøre den rasistiske

praksisen som skolen utfører osv. Et slikt type arbeid førte ofte til at det ble arrangert debattmøter på den enkelte skole.

Det en kan si om grunnlaget for SOS-Rasisme er at den på et humanistisk grunnlag er i mot rasisme og for kulturell mangfold, men selvfølgelig innafor denne organisasjonen var det mange forskjellige syn på årsaken til rasisme og hvordan føre kamp mot den. Og det har også vært mange kamper i de enkelte land, om hvem av de forskjellige politiske partiene som skulle ha mest innflytelse.

Denne kampen vil nok forsette!

I boka om SOS-Rasisme, som er skrevet av organisasjonens første leder Harlem Desir kan du lese om hvordan organisasjonen ble virkeliggjort, og hvilke problemer de møtte under veis.

Boka kan bestilles gjennom :

SOS Rasisme
v/Antirasistisk Senter
Postboks 244 - Sentrum
0103 OSLO 1

Pris kr.59,-

**RØD UNGDOM SKAL TA OPP
FØLGENDE I LNU 2. OKT. 88.***Landsrådet for
Norske Ungdomsorganisasjoner*

Oslo 01.08.88

Forslag til uttalelse fra LNU's rep.skapsmøte 02.10.88

LNU's rep.skapsmøte oppfordrer alle
medlemmer/medlemsorganisasjoner, til å skjule flyktninger.For et år siden vedtok LNU en uttalelse som klart tok avstand
fra forslaget til ny utlendingslov.En del medlemsorganisasjoner gikk senere ut og startet "Aksjon
Stans Utlendingsloven", som til sammen samla inn over 12.000
underskrifter mot lovforslaget.På tross av økt motstand mot loven ble den vedtatt i sin
helhet, med noen få endringer.Loven rammer hardt. I sin konsekvens betyr loven at grensene inn
til Norge er stengt for mørkhudede folk som er på flukt. Dette i
tillegg til at de som alt har kommet til Norge aldri vil kunne
føle seg trygge, men stadig vil bli møtt med trussler om
tilbakesending.Vi vil derfor oppfordre alle LNU's
medlemsorganisasjoner/medlemmer om å skjule flyktninger som står
i fare for å bli sendt ut av landet. Dette er den beste måten vi
kan arbeide mot loven, og på samme tid gi en hjelpende hånd til
flyktningene.Forslaget er fremmet av : Rød Ungdom , Sosialistisk Ungdom og
Folkeaksjonen Mot Nasj.

Med antirasistisk hilsen.

John Morten
John Morten, sekretær i Rød Ungdom.

OPERASJON DAGSVERK 1988. OM PROSJEKTENE.

Arets OD skal gå til land i det sørlige Afrika. Her følger litt informasjon om de forskjellige landa og prosjektene OD skal ha der.

MOSAMBIK.

Et land som ble frigjort i 1975, under ledelse av Samora Machel, i kamp mot kolonimakta Portugal. Det var partiet FREELIMO som fikk makta etter revolusjonen, og er i dag det eneste partiet. Landet er i dag i økonomisk og fysisk ruin. De hadde først mål om sosialisme, og kaller seg fortsatt sosialistisk, men har tillat privat eiendom, og må låne penger. Derfor er de et av mange land som lider under verdensbankens åk. De må tilrettelegge seg etter verdensbankens krav. Det største problemet i dag er de væpna kontrarevolusjonære MNK som får våpen og utstyr fra Sør-Afrika, og driver terror mot sivilbefolkninga. Dette betyr at de brenner skoler. Det er derfor et oppbyggingsprosjekt for skoler og et utdanningssenter vi skal støtte der. Disse ligger i den sikre sonen rundt hovedstaden - Maputo. Mosambik har klar kontakt med Øst-Tyskland og Sovjet, som de største hjelperne, men også som ideologiske allierte.

ANGOLA.

Dette er det landet som har brutt mest kontakt med Sør-Afrika. De har sloss mot S-A siden frigjøringa i 1975, og er i ruin fysisk og økonomisk. Selv om de har store mengder olje, har de ikke fått utbygget

dette. De er i dag fortsatt i krig med S-A etter en lang og blodig krig mot Portugal. Dette har betydd at de har mottatt kubaske soldater som har hjulpet dem mot A-A-okkupasjon. Det er disse som i dag holder S-A-soldatene i SWAFT sørvest afrikansk territorial troppe i sjakk. På tross av at Angola er et fattig land, har de tatt i mot minst hundretusen flyktninger fra Namibia og Sør-Afrika. De lar SWAPO, de namibiske frigjøringsbevegelsen, og ANC, den ene av de Sør-Afrikanske frigjøringsbevegelsene, bli i landet, selv om dette betyr at S-A presser dem militært. Det er også en egen opprørsgruppe inne i Angola, UNITA, som også er en terrorgruppe. Den får støtte fra USA og Sør Afrika. I Angola går prosjektet til namibiske flyktninger i en SWAPO-leir. Siden Namibia er okkupert av Sør-Afrika for mange år tilbake, driver SWAPO et omfattende arbeid for flyktninger i hele verden! Dette er namibiere som blir med i SWAPO og bor i leirene. De angolanske myndighetene har gitt SWAPO et område inne i landet, ca 300 km fra hovedstaden hvor de kan drive leir. Der har SWAPO bygget opp bakerier, bokhandler, skolesystemer, barnehage og førskole-systemer osv. Alt som skal til i et samfunn. Der bygges det som skal bli namibias framtidige styringssystemer, helsesektor o.l. I de leiren som heter Kwansa-sul, skal vi støtte barnehage og førskolebygging, og utstyr til disse. Det er over 500 barn i leiren, og 75% kvinner. Det er kvinnene som har ansvar for mye annet

arbeid, derfor er det viktig at de får et dagsenter til barna sine. Sann er de kan delta i styring og arbeid på lik linje med menn.

SWAPO er en av de organisasjonene i verden som aldri har hatt et sjølstendig land. De har alltid vært koloni, eller okkupert. Allikevel har de egne linjer for det frie Namibia, som skal ha engelsk som morsmål. Dette på tross av at det var tysk koloni til første verdenskrig, og har vært under Sør-Afrika siden. Dvs. har hatt tysk og Afrikaans ved siden av stammespråk. SWAPO har også et eget utenriksdepartement med kontorer over hele verden, og særlig på Kuba.

ZIMBABWE.

Det tredje prosjektet er i Zimbabwe. Det er det sterkeste økonomiske landet i regionen bortsett fra S-A. Det er tidligere engelsk koloni, frigjort i 1980. De har ikke hatt noe reelt skifte i økonomi, og de hvite har fortsatt eiendomsrett til det meste av jorda. Men på tross av dette er de det landet som viser at svarte kan styre. ZANU-folkets parti er det som har regjeringsmakta etter valg. De er ikke avhengige av noe land, men har fått våpen fra Kia og Sovjet. De leda e frigjøringskrig basert på folkefront, og massemobilisering, og tok makta før de sovjetstyrte ZAPU-geriljaen rakk å reagere. I Zimbabwe skal vi støtte med Fellestrådets lærere. Vi skal sende norske lærere ut på landsbygda for å delta i hjelp til statens målsettiger om å gi alle undervisning.

Det siste og største prosjektet er i Sør-Afrika. Der skal vi hjelpe med folkeutdanning. Forskjellige skoler som gir alternativ undervisning til elever som har mista skoleplassen si på vanlig skole fordi de har vært politisk aktive, eller bare har ramla ut. Denne undervisninga tar utgangspunkt i at elevene skal på uiversitetet, for så å bruke denne kunnskapen i folkets tjeneste. Dessuten skal vi bruke noe på undervisningsblader på engelsk. Disse gir politisk skoling og informasjon om kampen i enkle tekster som ka brukes til å lære lesning og skriving. Dessuten gir de også politisk kunnskap. Vi skal også gi stipender til å sende noe utelands for å gi nødvendig kunnskap videre i kampen mot apartheid.

Det finnes mer informasjon om prosjektene hos OD.

DISKUSJONSTEMA I RØD UNGDOM.

Det viktige å diskutere blir hvordan vi kan bruke eksempler fra Sør-Afrika til å vise rasismen som en del av en økonomi, ikke bare utslag av fordommer osv. I elevheftet til OD står det artikkel som mener at fremmedfrykt er problemet. Det anore er å diskutere tilværelsen i Angola og her i Norge. Problemet med rike land med store mandler på villie til å hjelpe fattige land.

RØD UNGDOM'S ARBEID MED OD

HVORDAN KAN RØD UNGDOM JOBBE MED OD?

I høst skal vi ikke som vanlig sitte på gjerdet helt fram til uka før. Vi skal være aktivt med både i uka før, og under OD. Den viktigste delen av OD er det som skjer før, og som kalles Internasjonal uke(IU). Dette er i tidsrommet 10. til 20.oktober. Den 20.okt. er OD-dagen.

Internasjonal uke skal brukes til å spre informasjon på skolene. Dette betyr at hver skole skal vise lysbilder, vise video, og ha foredrag for elevene. Dette arrangeres i samarbeid med OD setralt, me hver skole ka sjøl legge det opp hvorda de vil. Der kommer vi inn.

Som skoleelev er det mye du ka gjøre allerede nå. På hver skole skal det startes en aksjonskomite. de består av elever og lærere. Her er det viktig at du deltar. Du ka spørre elevrådet, eller oen du vet skal jobbe i A.K. om å være med. Det er elevrådet som velger A.K., men vanligvis holder det å melde seg.

Det neste er å finne ut hvem som sitter i Distriktskomitee i fylket ditt. Dette er den lokale ledelsen i fylket. Det beste er hvis du kan komme in der så at du kan delta på å lage arrangementer for hele fylket. Da har du bedre mulighet til å komme i kontakt med flere folk, og ka være med på å legge opp til en mest mulig politisk IU. Men som vi vet er det Gymnasiastutvalgene

som velger Distriktskomiteen, og dessuten er det litt seint, da leder ble valgt før ferien. Prøv likevel.

Siden flest kan jobbe i de lokale komiteene på skolene, kommer litt om det. A.K. er ansvarlig for å gjennomføre IU og OD. De fleste velger å bare jobbe med selve aksjonen og lite med IU. Derfor trenger vi folk som er villig til å sette igang jobbing på skolen. Ta kontakt med kule lærere, ring Fellestrådet for det Sørlege Afrika, og ta kontakt med DK så tidlig som mulig. Be om å få foredragsholdere, men pass på å få lærerne med på å bruke tid av dagen på å prate i klassene om OD. Det beste er hvis dere kan vise lysbilder, video eller ha et foredrag for e lite del av skolen av gangen, og så prate om temaet. Det er viktig å få fram ting som: At apartheid er et økonomisk system, det må knuses ikke reformeres. Det er ikke fremmedfrykt men kapitalisme: behov for billig arbeidskraft og splitt og hersk. Dette trekkes til Norge! Boikott av S-A kan også diskuteres. (Dagens boikott er hullete, se artikkel annet sted i BV).

Hvis dere holder et foredrag bare om rasisme også i Norge, er det bra. Får dere en konfrontasjon mellom politikere, kan det være fruktbart.

I forbindelse med IU er det en glimrende mulighet å starte opp SOS-rasisme gruppe på skolen eller på stedet.

Det er viktig at Rød Ungdom blir markert under IU på skolene, og også på nåtå på aksjonsdagen. Det er de som ikke går på skolen som bør være ansvarlig for dette. Dele ut løpesealer på dagen, og dele ut på skolene i dagene før samt selge Rute 80. Dette er et minimum som alle lag kan klare, uansett om de har skoleelever eller ikke.

Rød Ungdom må se at OD og IU er en av de beste anledningene våre i høst til å nå ut til skoleelever med vårt syn på rasisme og imperialisme. Da diskuterer elevene dette, og ikke minst: de gjør noe som konkret støtter anti-imperialistisk kamp.

Handlingsplan for bevegelsen SOS Rasisme i Norge

SOS RASISME i Norge arbeider for å utrydde rasisme og fremmedhat gjennom:

1. Å spre merket med teksten «Ikke mobb kameraten min» til flest mulig som vil være med på å bekjempe rasisme, også til ungdomsorganisasjoner og i ungdomsmiljøer.
2. Å spre opplysningsmaterieill til grupper og enkeltpersoner i samfunnet, og spesielt til fritidsklubber og skoler.
3. Å arrangere ulike aktiviteter for å bedre kontakten mellom innvandrere og nordmenn og for å bekjempe rasisme.
4. Å oppfordre politikere, kulturarbeidere, organisasjoner, fagbevegelse og de offentlige myndigheter til aktivt å støtte opp om bevegelsens formål.
5. Å være støttegruppe for personer som blir utsatt for rasisme og å viderefremme kontakt til juridisk og annen hjelp.
6. Å arbeide overfor media og opinion med å bekjempe rasisme.
7. Å være idé-bank for utradisjonelle måter som rasisme kan bekjempes på, hente impulser fra inn- og utland og fra SOS Rasisme i andre land.
8. Å drive dette arbeidet både på nasjonalt plan og i lokalmiljøet.

Retningslinjer for lokallag av SOS Rasisme

1. SOS Rasismes formål, arbeid og aktiviteter videreføres i lokalmiljøene av bevegelsens lokallag.
2. Minst 5 enkeltmedlemmer av SOS Rasisme kan ta initiativ til å danne lokallag.
3. Ved henvendelse til SOS Rasismes sekretariat får initiativtakerne tilsendt søknadsskjema og retningslinjer for bevegelsen. Landsstyre/arbeidsutvalget vil gi beskjed når lokallaget er godkjent.
4. Hvert lokallag skal ha en lokallagsansvarlig og en økonomiansvarlig. Dette kan være samme person. Lokallagsansvarlig og økonomiansvarlig må ha en minimum alder på 16 år. Navn på lokallagsansvarlig og økonomiansvarlig må oppgis til landsstyret.
5. Etter en periode på maksimum 6 måneder etter initiativtakelsen, skal et styre på minst 5 personer, herav lokallagsansvarlig og økonomiansvarlig, velges på et demokratisk innkalt møte. Det oppfordres til bred sammensetning av styret når det gjelder alder, kjønn og nasjonalitet. Valgresultatet meddeles landsstyret innen 2 uker etter valget.
6. Lokallagene er pliktig til å spre informasjon om SOS Rasisme, bevegelsens materielle, og arrangere aktiviteter for å fremme bevegelsens formål.
7. Hvert lokallag må definere lagets grenseområde, dvs. hvor stort geografisk område lokallaget skal dekke.
8. Undergrupper kan etableres innenfor lokallagene.
  - a) Ansvar for undergruppens aktiviteter og økonomi påhviler lokallagsstyret.
  - b) Dersom lokallaget finner det hensiktsmessig, kan kontaktpersonen i en undergruppe møte i lokallagets styre.
  - c) All kontakt utad og med SOS Rasismes landsstyre og sekretariat, skal skje gjennom lokallagsstyret.
9. Lokallagene har regnskapsplikt overfor landsstyret og medlemmene.

Lagene skal sende landsstyret resultatregnskap for fjoråret innen 31. januar.

10. Lokallagsansvarlig har ansvar for et medlemslister oppbevares fortrolig. Listene må ikke kopieres eller distribueres.
11. Et lokallag kan ikke:
  - a) Produsere materielle for salg eller utdeling, eller
  - b) Inngå samarbeid med andre organisasjoner, uten godkjenning fra landsstyret.
 (Det kan være tilstrekkelig med telefonisk kontakt med et landsstyremedlem for godkjenning.)
12. Medlemsmøter skal holdes minst 4 ganger i året.
13. a) Lokallag kan søke landsstyret om støtte eller under-skuddsgaranti til lokale prosjekter.
  - b) Lokallagsekonomien kan styrkes ved lokal offentlig eller privat støtte.
14. Sekretariatet kan gi en kreditt på opptil kr. 5.000,- ved bestilling av materiale. Kreditt-tiden er normalt på 2 måneder. Bestilling skal skje på eget skjema.
15. Lokallagene får beholde 20% av utsalgspris på bevegelsens materielle.
16. Ved lokale arrangementer har lagene rett til faglig bistand fra landsstyret.
17. Henvendelser til sekretariatet gjøres skriftlig i den grad det er mulig. Sekretariatet må få rimelige arbeidsfrister.
18. I prinsipielle politiske spørsmål, særlig slike av rikspolitisk karakter, skal lokallagene rådføre seg med landsstyret. Landsstyret har plikt til og myndighet til å veilede og rettlede lokallagene i praktiske og politiske spørsmål.
19. Lokallagene står fritt til å organisere øvrig styring og aktiviteter etter lokale behov.
20. Et lokallag kan opphøre ved utilstrekkelig aktivitet. Melding om dette må gis landsstyret. Landsstyret har rett til å nekte fortsatt lokallagsstatus dersom et lokallag ikke følger opp bevegelsens formål, handlingsplan. Avslag om eller opphør av lokallagsstatus skal begrunnes saklig.

KK

KRONIKK

Et rop om frihet - fra Sør-Afrikas skoler

I apartheid-staten disponerer ca. 5 millioner hvite nesten all rikdom, mens det store flertallet lever på eksistensminimum. Det trengs effektive midler til å opprettholde denne tilstanden. I tillegg til økonomisk og militær undertrykking har regimet tatt i bruk skolesystemet.

Apartheid betyr adskillelse. Skolen er et av de viktigste midlene til å holde rasene fra hverandre - ikke bare fysisk, men like mye i forhold til kultur og utdanningsnivå. Skoletilbudet til de svarte er regulert i Bantu Education Act, som ble innført i 1953. (Bantu er et av boernes ord for den svarte befolkningen).

Skolesystemet er delt etter både språk og hudfarge. De hvite har egne skoler for afrikaans- og engelsk-talende. Folk av indisk herkomst og de av blandingsrase har egne skoler. Skolene for de svarte er delt inn etter stammespråk. For å få utdanning på høyskolenivå er de fleste afrikanere henvist til å dra til det bantustan som regjeringa har bestemt er «deres». Der får de studere ved «tribal colleges». Men bare 6 av 10000 afrikanske elever kommer så langt som til artium.

Når vi sammenligner kvaliteten på svarte og hvite skoler ser vi to verdener. En hvit lærer har maksimalt 25 elever i klassen. Mens det i de hvite skolene

er en lærer pr. 19 elever, er forholdstallet i de svarte skolene 1 til 41. På landsbygda er det ikke uvanlig at 60 elever får undervisning av en eneste lærer i et usselt skur.

Myndighetene bruker minst 10 ganger så mye penger pr. elev i skolene for hvite som i skolene for svarte. Hvite elever får gratis skolegang både i grunnskole og videregående skole, mens svarte elever må betale både bøker og skoleuniform selv. Skolepenger ble avskaffet i den svarte folkeskolen i 1986, etter omfattende press. Likevel er familieøkonomien ofte så dårlig at skolegang blir en økonomisk umulighet - en svært stor del av de svarte elevene - over halvparten - forsvinner fra skolen før de får tatt ungdomsskoleeksamen. De må arbeide og bidra til familiens matbudsjett.

Filmen «Cry Freedom», viser svært tydelig hvor ulike forhold svarte og hvite lever under. Dette virker også inn på skolegangen. Svarte elever har ofte svært lang skolevei; de har arbeid og plikter i tillegg til lekse; de små, trange husene har ingen plass for lekselesing, og de færreste har råd til lys om kvelden.

Ifølge myndighetenes egne oppgaver er 86% av lærerne i de svarte skolene for dårlig kvalifisert. Samtidig står hundrevis av

plasser ledige i lærerskoler for hvite. De hvite skolene er godt utstyrt etter norsk standard, mens de svarte skolene ofte mangler det mest elementære utstyr.

Bantu Education Act gjorde all undervisningsområde ikke er godkjent av undervisningsdepartementet ulovlig. Slik har de hvite også kontroll med innholdet i skolen. Dette er viktig av to grunner: For det første skal mange yrker som krever god utdanning være reservert for hvite, og for det andre skal pensum i seg selv være med og holde den svarte befolkningen nede, gjennom å innprente den hvite rasens overlegenhet. Regimet vet av erfaring hvor viktig kunnskap er for frigjøringskampen. Derfor reagerer de nå med knallhard undertrykking av alle forsøk på f.eks. å framstille Sør-Afrikas historie fra et svært synspunkt. Biko selv var mest kjent for å sloss for den svarte sjøltilliten som skolesystemet forsøker å bryte ned.

Men undertrykkelsen og urettferdigheten i skolesystemet måtte føre til opprør. Helt fra 1953 var det stadig protestaksjoner. I 1976 ville regimet innføre boerspråket afrikaans som skolespråk i stedet for engelsk. Dette var det som utløste Soweto-opprøret (Soweto - South West Township - er et boligområde for svarte i nærheten av Jo-

KK

KRONIKK

hannesburg). 16. juni 1976 marsjerte over 20 000 skoleelever til Orlando stadion i Soweto for å holde et protestmøte. Politiet åpnet ild uten forvarsel, og to elever ble drept. De landsomfattende protestaksjonene som fulgte ble møtt med en bølge av vold, og over tusen mennesker ble drept.

Bantu Education hadde til formål å stabilisere apartheid-systemet. Men nettopp dette skolesystemet har gjort skoleungdommen til et kraftsenter i kampen mot apartheid. Og i Sør-Afrika er 50% av den afrikanske befolkningen under 17 år!

Apartheid-regimet har ikke hatt annet å stille opp mot den voksende bevissheten og aktiviteten blant skoleungdom enn nye forbud og ny undertrykking. Elevrådsvirksomhet er blitt forbudt. Og student- og elevorganisasjoner — CO-SAS — Congress of South African Students — utviklet seg til å bli svært sterk. Den var den største medlemsorganisasjonen i UDF, den forente demokratiske fronten, og hadde et nært samarbeid med frigjøringsbevegelsen og fagforeningene. Den ble forbudt i 1985.

At ungdommen er mest aktiv og radikal er naturlig, også i anti-apartheid-kampen i Sør-Afrika. Men det var svært gledelig at det i 1986 ble gjort nye framsteg i retning av enlig-

het mellom elever, lærere og andre fagorganiserte. I 1986 ble National Education Crisis Committee dannet, med bred representasjon fra alle deler av anti-apartheid-bevegelsen. De ville erstatte skolestrekkene, som var svært utbredt på denne tiden, under slagordet «Liberation now — education later» (frigjøring nå, utdanning senere), med aksjoner som skulle presse myndighetene til reformer i skolen. I samarbeid med fagbevegelsen planla de store demonstrasjoner på 10-årsdagen for Soweto-opprøret. Men kort før 16. juni ble det innført unntakstilstand, og mange ledere ble satt i fengsel uten lov og dom. Dette førte til nye oppsving i skolestreiken. Elevene nektet å gå på skolen så lenge det krydde av soldater både på skolene og i de svarte bydelene.

I dag er passlovene formelt opphevet i Sør-Afrika, og Bothas presse har gjort et stort nummer av dette. Men skoleelevene må gå med identitetskort med bilde, og de blir kontrollert i skoleporten av bevåpnede soldater. Elevene får heller ikke gå på skolen uten at foreldrene undertegner en erklæring om at de ikke skal delta i aksjoner mot regimet.

Utdanningssituasjonen for en hel generasjon svarte sør-afrikanere kan bare kalles med ett ord: Kata-

strofe. Men den stadige hardere undertrykkelsen øker også motstanden.

Regimet i Pretoria ser i dag svarte unger som en alvorlig trussel, en farlig fiende. Tusenvis av barn sitter fengslet uten lov og dom, noen er så unge som 8–10 år. Foreldrene får ofte ikke vite hvor de er, og foreldrene kan bli straffet dersom de setter fram et offentlig krav om at deres barn må settes fri.

Til slutt er det viktig å si at det umenneskelige regimet i Sør-Afrika ikke bare nekter svarte barn og unge et anstendig oppvekstmiljø og utdanning, ikke bare sperrer dem inne, men *drepper dem!*

Gå og se «Et rop om frihet», se scenen fra Soweto-opprøret, se de meningsløse drapene! Dette er sannheten! Og virkeligheten er den samme i dag, ti år etter — bare enda mer brutal.

Apartheid-regimets framferd mot barn og ungdom kan ikke fortsette. Før eller siden vil undertrykkerne ha avlet så mye motstand at de står for fall. I mellomtiden påføres generasjon etter generasjon sår som de vil bære med seg hele livet.

Sør-Afrika er den hvite verdens felles dårlige samvittighet. Er det ikke snart på tide med felles handling?

Musespist boikott

Forslaget om forbud mot norsk Sør-Afrika-fart rammer både norskregistrerte og utlaggede skip. Men det omfatter foreløpig bare oljefransport.

Etter 15-20 års politisk press ble det denne uken omsider fremmet lovforslag om norsk handelsboikott av Sør-Afrika. Forslaget er sikret flertal når det rundt månedsskiftet skal stortingsbehandles. Høyre er det eneste partiet av betydning som fortsatt setter bukbebel i spørsmålet om boikott av apartheid-regimet. Dermed har et langvarig solidaritetsarbeid ført fram. Det er riktignok en musespist boikott som nå ligger på bordet, men det er tross alt en boikott.

Av Gunnar Kopperud

Et viktig formål med den norske boikotten er å bidra til en bredere internasjonal boikott av Sør-Afrika. Det innebærer at den norske regjeringen nå ønsker å komme seg i forkant av kampen mot apartheid-regimet.

Foreløpige kommentarer går da også ut på at den norske boikotten går lenger enn den danske. Svenske politikere har ennå ikke klart å samle seg om noe boikott-forslag.

Et annet poeng er at den norske boikotten fremmes som straffelov. Brudd på boikotten vil dermed medføre rettsfølgelse og straff.

Dette er de konkrete punktene i den norske boikotten:

FORBUDSLISTEN

- Forbud mot varehandel mellom Norge og Sør-Afrika eller Namibia. Forbudet omfatter ikke legemidler, nyhetsstoff, trykt skrift og elektronisk registrering av lyd og bilde. For øvrig er posttjeneste og telekommunikasjon unntatt som følge av internasjonale forpliktelser.
- Forbud mot transport av olje til Sør-Afrika eller Namibia med norskregistrerte skip, når slik befordring var forutsatt eller påregnelig ved inngåelse av transportavtalen. Tilsvarende forbud gjelder for norske selskap eller personer med fast opphold eller bopel i Norge som disponerer utenlandske skip.
- Forbud mot transport av passasjerer eller gods mellom Norge og Sør-Afrika eller Namibia med norske, sørafrikanske eller namibiske luftfartøyer.
- Forbud mot å utføre øvrige tjenester i Sør-Afrika eller Namibia eller utføre slike tjenester etter oppdrag fra personer eller selskaper hjemmehørende i Sør-Afrika eller Namibia.
- Forbud mot å yte lån, kreditter eller garantier til personer eller selskaper hjemmehørende i Sør-Afrika eller Namibia eller inngå forsikringsavtaler med slike selskaper.
- Forbud mot å foreta investeringer i Sør-Afrika eller Namibia, leie ut kapitalutstyr til personer eller selskaper hjemmehørende i de to land eller investere i aksjer eller andre verdipapirer utstedt i Sør-Afrika eller Namibia.
- Forbud mot å overføre patent- eller produksjonsrettigheter til personer eller selskaper hjemmehørende i Sør-Afrika eller Namibia.
- Forbud mot å utarbeide eller formidle turproplagg for turistreier til Sør-Afrika eller Namibia.

Det gis adgang til dispensasjon for en tidsbegrenset periode for særlig vanskeligstilte bedrif-

ter, f.eks. innenfor ferretrolegingsindustrien. Det forutsettes at bedriftene forholdsvis raskt legger om sin virksomhet. Det tas sikte på en dispensasjonsperiode på 2 år fra lovens iverksettelse. Ved utløpet av dispensasjonsperioden kan det vurderes om ytterligere forlengelse vil være nødvendig. Regjeringen vil ifølge proposisjonen ta hensyn til særlig utsatte lokalsamfunn i den forbindelse.

- For å vedmpe skadevirkningene for særlig utsatte bedrifter og lokalsamfunn er Regjeringen innstilt på å yte tilskudd til opp-

arbeidelse av nye markeder og eventuelt til forskning i bruk av alternativ teknologi.

- Loven er utformet slik at den bare omfatter ervervsvirksomhet og ikke hindrer overføringer f.eks. av humanitær bistand til personer og organisasjoner i Sør-Afrika.
- Loven iverksettes 6 måneder etter at den er trådt i kraft. Det forutsettes at det nåværende regelverk for økonomisk samarbeid med Sør-Afrika og Namibia skal gjelde frem til loven iverksettes.

BOIKOTT

av GEIR IMSET

— Ikke bruk fyringsolje fra Shell!
Denne boikott-parolen går fra Fellesrådet for Sørlege Afrika til staten, landets kommuner og fylkeskommuner.

Bakgrunnen for den internasjonale boikottaksjonen er Royal Dutch Shells sentrale rolle som investor og oljeleverandør i Sør-Afrika.

— Det kan kanskje se ut som om myggen går løs på elefanten når anti-apartheid-bevegelsen går løs på ett av verdens største multinasjonale selskaper for å presse det til å bryte med Sør-Afrika. Men vi begynner å bli ganske mange mygg, sa Øystein Gudim på en pressekonferanse i Oslo i går som markerte starten på den norske delen av Shell-boikotten.

SHELL-NORGE

Fellesrådet vil foreløpig begrense boikotten til ni helde Shell-selskaper i Norge. Samtidig oppfordrer aksjonen alle offentlige institusjoner til å ikke bruke fyringsolje fra Shell. Ifølge Fellesrådet bruker i dag blant annet hele den norske sentraladministrasjonen Shell-olje til fyring.

I begrensete aksjonen betyr at foreløp, vil ikke norske-elde bensinstasjoner som ligger i Shell-kjeden bli boikottet.

— Vi oppfordrer disse Shell-forhandlerne til å markere sin motstand mot apartheid overfor Shell, Norge og Shell sentralt, samt bidra til å spre materiell mot rasist-regimet i Sør-Afrika, sa Fellesrådet leder Reidar Andestad.

GODE GRUNNER

Det er gode grunner til at Royal Dutch Shell er valgt ut blant de utenlandske selskapene som er etablert i Sør-Afrika. Selskapet er ett av de største i verden. Ifjor det tredje største etter General Motors og Exxon, ifølge bladet Fortune. Shell, som er 60 prosent nederlandsk-eld og 40 prosent britisk, har en nærmere

åtti år lang tvilsom historie i Sør-Afrika. I dag er selskapet størst på oljemarkedet i landet med en andel på ca. 18 prosent.

Det innebærer at Shell er største leverandør av olje og bensin til Pretorias krigsmaskin, som driver i lappjakt på frigjøringsbevegelsen i Namibia. Samtidig skalfer selskapet Botha-regimet viktig oljeteknologi.

OLJE

Min 1979 og 1981 sto Shell, ifølge nederlandske Shipping Research Bureau, for ikke mindre enn 31 oljelaster til Sør-Afrika. I dag benekter Shell at selskapet frakter olje til rasist-regimet. Men den britiske avisa Observer avslørte 2. november i år at Shell ved hjelp av mellommenn sannsynligvis leverte 30 oljelaster til Sør-Afrika fra den lille staten Brunei. Saken blir nå etterforsket av regjeringen i Brunei.

KJEMISK

Ved siden av olje deltar Shell aktivt i gruvedrift og kjemisk industri i Sør-Afrika.

Nylig gikk Shell South Africa ut mot apartheid-systemet. Men et internt notat av Shells Sør-Afrika-sjef, John Wilson, går det fram at utspillet har vært mye å gjøre med den internasjonale boikott-bevegelsen å gjøre.

Hvorfor gå ut mot apartheid etter å ha tidd stille i mer enn 70 år?

«OVEROLELSE»

— Stikkordet er overlevelse, sier Shellsjef John R. Wilson i notatet.

Selskaper som Coca Cola og General Motors har trukket seg ut av Sør-Afrika på grunn av den internasjonale opinionen.

— Men vi har ingen tro på at Shell vil gjøre det samme før de blir tvunget til det. Derfor er det nødvendig med boikott, sier Gudim.

SHELL

Norge - fraktet mest olje til Sør-Afrika i -84

Oslo (NTB): Norske redere sto i 1983-84 for en tredel av Sør-Afrikas råoljeimport. Av i alt 83 anløp av utenlandske oljetankere i Sør-Afrika, var norske redere involvert i 51 av tilfellene. En slik utvikling ser også ut til å fortsette, viser en rapport fra det nederlandske Shipping Research Bureau (SRB).

Ifølge SRB-rapporten «South Africa's Lifeline — violations of the oil embargo», har norske redere forsynt apartheid-staten med 20 prosent av dets oljeimport i de første seks månedene av 1985. Og til tross for at norske myndigheter har oppfordret rederne til å avstå fra å frakte olje til Sør-Afrika, er det i 1986 avslørt sju anløp av oljetankere, deriblant seks eid av norske interesser.

— Til sammen hadde de 83 identifiserte oljetankerne en lastekapasitet til å frakte 15,5 millioner tonn råolje, noe som tilsvarer mer enn halvparten av Sør-Afrikas råoljebehov. Av dette fraktet de norske oljetankerne 9,4 millioner tonn råolje, opplyste SRB-forsker, Richard Hengeveld.

Norge i teten

Ifølge SRB-rapporten er det fire norske redere som ensomt ligger i teten, hva gjelder antall lossinger av olje. Oljetankere fra Thor Dahls rederi i Sandefjord lossat olje 17 ganger i Sør-Afrika i tidsrommet 1983-84, Mosvold Shipping i Kristiansand åtte ganger, Sig. Bergesen d.y. AS åtte ganger, Lorentzens rederi i Oslo sju ganger. Dessuten sto fem andre norske redere bak sju anløp i sørafrikanske havner i 1983-84.

Av utenlandske redere er det særlig to som skiller seg ut, det nederlandske Transworld Oil og det

vesttyske Marimpex, som anløp sørafrikanske havner for å losse olje henholdsvis seks og fem ganger.

Dekk-operasjoner

— Til sammen har SRB identifisert 60 prosent av alle utenlandske fartøyer som lossar olje i Sør-Afrika. De resterende 40 prosent har vært vanskelig å avskjule, ikke minst fordi så vel sørafrikanske myndigheter som utenlandske redere gjør store anstrengelser for å skjule at en slik oljetransport foregår, sa Hengeveld.

Han opplyste at det blir stadig mer vanlig at rederiene benytter seg av falske skipsdokumenter og at oljetankerne anløper flere havner for å skjule hvor de egentlig har tenkt å losse oljen.

Vil fortsette

— I sommer solgte vi vår tidligere norsk-registrerte flåte, deriblant «Thorsholm», som flere ganger har lossat olje i Sør-Afrika. Men allere-

de i 1985, da den norske regjering ba rederiene om å avstå, fra å frakte olje til Sør-Afrika, innstilte vi denne trafikken, opplyste adm.dir. Øistein Bøe i AS Thor Dahls rederi til NTB.

Skipsreder Karl Mosvold i Mosvold Shipping opplyste til NTB at rederiets har fraktet olje til Sør-Afrika og vil fortsette å gjøre dette i framtiden. — Vi har trukket våre egne, slutninger og har kommet fram til at vi vil fortsette, sa han.

Norsk politikk — bløff

— Tallene fra SRB viser at norske redere er alene i toppen når det gjelder oljefrakt til Sør-Afrika. Den norske Sør-Afrika-politikken er en bløff dersom ikke Regjeringen nå fremmer et forbud mot oljetransport med norsk-eide skip, sa lederen av Fellesrådet for det sørlige Afrika, Reidar Andestad.

Han beklaget videre at Regjeringen har utsatt tidspunktet for behandlingen av en full boikott av Sør-Afrika.

OPPOSISJONSARBEIDET I NGS "OPP 88"

Sentralstyret i Raud Ungdom har diskutert opposisjonsarbeidet i NGS, kva mål vi har for dette arbeidet, og korleis vi på eit breidd grunnlag skal kunne bygge ein levedyktig opposisjon. Det forslaget til plattform som sentralstyre har vedtatt og som vi vil at våre medlemmar skal diskutere er byggt opp slik at det går inn på dei mest sentrale punktane i NGS sitt prinsippprogram og forhold seg konkret til dei punktane vi har meint er dei viktigaste. Dette er eit forslaget vi meiner det er mogeleg å vinne oppslutning rundt hos folk/grupper som på ulik vis er mot NGS, slik NGS er idag.

Målsetjinga på sikt er å samle ein opposisjon og jobbe for at den skal få innflytelse på skolane, i GU'ane og i forhold til NGS sentralt. For at dette skal vere mogeleg er det nødvendig med grundige diskusjonar om kva vi meiner om NGS, kva vi vil med den allmenfaglege studieretninga, og kva vi vil med NGS. Eih måte å gjere dette på er å at alle skoleelvane samler seg og diskuterer dei spørsmåla skoleutvalet har laga. Dette møtet bør ende opp i skriftlege forslag, evt. ei skriftleg oppsummering som ein tar med til skolekonferansen i Oslo 1-2. oktober. Dette er ein intern skolekonferanse for Raud Ungdom. Denne konferansen skal diskutere plattformkva krav vi skal stille til NGS, korleis vi skal jobbe for å få oppslutning om plattform osv. Skolekonferansen vedtar ei plattform som vi skal jobbe for å vinne oppslutning for fram mot landsmøtet i NGS.

Det er viktig at vi ser på dette som eit langsiktig arbeid. Derfor er det også viktig med grundige oppsummeringar etter landsmøtet slik at vi kan få ei best mogeleg plattform.

Lokalt må vi denne hausten jobbe for å vinne oppslutning om plattform lokalt. Viktige spørsmål for oss er: Kven kan vere med å støtte plattform, kven kan jobbe med den på dei ulike skolane, korleis går vi fram? Er det mogeleg å vinne elevrådsstyre for plattform, kva med heile elevrådet? Kven kan dra på årsmøtet i GU'et - diskuterer og vinne folka der? Kven dra på lokale og sentrale konferansar og prøver ut om standpunktaholder?

Slik må vi lage planar og målsetjingar. Ein del stadar vil i løpet av hausten få besøk av skoleutvalet. Målsetjinga med reisene våre er nettopp å ta del i dei diskusjonane vi trenger for å lage planer og målsetjingar.

- 1: Kva er det viktigaste hinder mot grunnplansaktivitet på allmenfagleg i dag?
Kva skal til for å skape aktivitet?
- 2: Kva kampar kjem til å stå i Norge framover som vil bli viktige å ta i skolen? Kven er våre allierte?
- 3: På kva grunnlag er det mogeleg å bygge ein opposisjon i NGS?
Er det noko vits i, og i tilfelle kva saker er viktige?
- 4: Er karakterer eit viktig hinder mot læring? (Sentralstyret er usamde i spørsmålet om karakterar skal vere ein del av plattform, og om synet på karakterar. Sjå dissens.)
- 5: Kva meiner du/dokke om forslaget som heilheit? Skriv endringsforslag, tillegg osv. og sendt med til skolekonferansen, evt. til kontoret som formidler det vidare til oss i SKUT.

OPP 88 er danna på grunnlag av stor misnøye med hvordan NGS i dag drives og i opposisjon til viktige deler av NGS'skolepolitikk som vi mener ikke tjener elevene. OPP 88 er en partipolitisk uavhengig venstreopposisjon som mener det er viktig å sloss for et betre NGS innenfor NGS, og som står på følgende grunnlag:

- 1: NGS ledes i dag av Unge Høgre broilere som ikke ser på elevene sjøl som en kraft i kampen for egne krav. Derfor passiviseres NGS sin medlemsmasse av denne proppen av byråkratspirer som «representerer på vegne av» elevene i all verdens departementer og utvalg.
- 2: NGS er i dag en feig organisasjon som er seg sjøl nok. Derfor får forslaget om å støtte andre grupper i kamp aldri noen plass i NGS hvis de ikke har direkte tilknytning til skole. I alle andre elev og studentorganisasjoner, fagbevegelsen etc. finner vi lange tradisjoner på solidaritet med andre grupper i samfunnet. OPP 88 vil bryte med NGS sin feighet på dette området og aktivt gå ut på skolene, gymnasiastutvalene etc. og hente støtte til andre gruppers kamp, sjøl om kampen ikke nødvendigvis dreier seg om skolespørsmål. OPP 88 vil gi støtte til den anti-rasistiske kampen, det internasjonale solidaritetsarbeidet, opposisjonene i fagbevegelsen, kvinnene, homsene etc.
Elevene på skolene vet hva disse tingene dreier seg om og må oppmuntres til å ta stilling - ikke bli sett på som idioter og bli passivisert av feighetene til byråkrattene på toppen.
- 3: OPP 88 vil ha bort punkt 3.15.2 i NGS sitt prinsippprogram som sier at NGS ikke kan støtte streiker som bryter med avtaler i arbeidslivet. En konsekvens av dette standpunktet fikk vi se under lærerstreiker i 1988. Lærerene stod i en fortvila situasjon etter å ha blitt møtt med lønnsnemd tre lønnsoppgjør på rad og går til ulovlige aksjoner. Og hva gjør NGS?

Når det virkelig gjaldt mest, både for lærere og elever svikter ledelsen i NGS og oppfordrer til streikebryteri. NGS sin ledelse var mer opptatt av å organisere undervisning for noen, utvalgte i Oslo basert på streikebrytere, enn å støtte elever og lærere i kamp.

- OPP 88 vil ikke la seg binde på hender og føtter av et slikt punkt i NGS sitt prinsippprogram. Går lærerene til nye aksjoner vil vi aktivt støtte kampen og mobilisere medelever til det samme. I solidaritet med lærerne kan vi hindre ytterligere rasing av videregående skole, uten lærerstøtte er vi solgt.
- 4: OPP 88 går imot privatskoler og vil endre punkt 5.19 i NGS sitt prinsippprogram som er positiv til privatskoler. Privatskoler er til for rikfolks barn i sentrale strøk, som dermed kan unngå krise i den offentlige skole og sko seg på pappas lommebok.
  - 5: OPP 88 går i mot oppheving av linjeskille på allmenfaglig studieretning og utbygging av valfagsordninga. Konsekvensene av oppløsning av strukturen og «frie valg» blir at vi får et skille mellom de som velger «de riktige» kombinasjonene og får kompetanse og gode stillinger og de som velger seg bort og blir fleksible på arbeidsmarkedet. OPP 88 går inn for en grunnopplæring på nasjonalt plan og en linjedeling fra 2. klasse som også skal gjelde alle. Alle «dill dall» valgfag må ut av allmenfaglig studieretning. Valgfa utover linjefag må ha som mål å styrke og gi linjene retning.
  - 6: Opp 88 går imot at NGS skal organisere studieretning for Handel og Kontor. Handel og Kontor er definert som en yrkesfaglig studieretning og kommer inn under YLIs ansvarsfelt. Gjennom å organisere Handel og Kontor er NGS med på å undergrave skillet mellom studieretningene og gjør seg til en konkurrerende organisasjon med YLI. Dette splitter elevkampen.
  - 7: Spørsmålet om karakterar eller ikkje er

ikkje eit vesentleg spørsmål i skolediskusjonane. Det er ikkje karakterane i seg sjøl som skapar taperar eller virker undertrykkande. Karakterane er berre eit middel for utsilning.

Så lenge det ikkje er nok skoleplassar til alle, eller så lenge det ikkje er megeleg for alle å gjere det dei har lyst til etter endt skolegang, må og-vil skolen på ein eller annan måte fungere utsilande. Det er dette vi må angripe. Utsilinga, eller det at nokre vert skoletaperar eller føler seg undertrykte, forsvinn ikkje ved å fjerne karakterane.

Vi kan godt drømme om ein god skole der alle hjelper kvarandre og bedømmer kvarandre i fellesskap. Men denne skolen vil aldri kome før den utsilingsfunksjonen skolen er, har blitt fjerna. Å fjerne karakterane utan å angripe utsilinga, vil kanskje fungere enno meir urettferdig, krenkande og undertrykkande enn karakterane gjer i dag. Skolen vil jo forsatt måtte drive utsiling. Og kva skal då telle; kor stiller du er i timane?, kor einig du er med læraren?, kor godt likt du er av dei andre?, sosial bakgrunn?, Kjønn?, osv.

Dette opner for ei mykje meir difus og «trynefaktor»-prega bedømming enn i dag.

Dissens frå mindretallet i sentralstyret:

OPP 88 er imot karakterer og vil jobbe for at punkt 5.13 i NGSs prinsippprogram endres. Dette punktet er en ren hyllest til karakterene og svarer godt til NGS ledelsens dyrking av enere.

Opp 88 mener karakterssystemet forsterker undertrykkinga av store grupper elever. Karakterene er til for å sortere og dressere elevene til lydighet. De fremmer individualisme og private løsninger for det «flinke» mindretallet. Elever tvinges til krypting og smisking under trusselen om nedsett karakter. Dettg virker bare splittende på elevene og hemmer kritisk tenking i forhold til det «offentlege» og lærerens syn.

OPP 88 går inn for at elevene sjøl skal være med på å vurdere hverandres arbeid. Denne vurderinga må være konkret og forstålig og ha som mål at elevene skal utvikle seg videre.

Dette forutsetter at alle på videregående studieretning må få tilbud om videre skolegang/studier. Inntil dette er oppnådd må inntak skje på bakgrunn av skolegang, yrkeserfaring, alder og kjønn.

8: OPP 88 er for obligatorisk sidemålsundervisning. Sidemål er for de fleste idag, nynorsk. Men i motsetning til det opprinnelige danske bokmålet er nynorsken bygget på dialektar, dvs. på talemålet til flertallet i Norge.

OPP 88 er for obligatorisk sidemålsundervisning fordi det er å styrke det nynorske skriftsspråket som igjen er å styrke folks identitet, språklig såvel som kulturelt.

9: OPP 88 vil jobbe for eit NGS som aktivt markerer seg mot rasisme på skolene, og i samfunnet generelt. Vi mener at dei retningslinjene Stortinget har vedtatt i Utlendingsloven vil gjøre det mye verre for flyktninger og asylsøkere fra 3. verden som er i Norge, eller som ønsker å komme til Norge. I realiteten har Norge stengt grensene, og mange av de som er kommet til landet står i fare for å bli sendt tilbake.

OPP 88 mener det er den norske staten som legger grunnlaget for økt rasisme i samfunnet gjennom en politikk som set grupper opp mot hverandre. Og ved å ikke ta det ansvaret det er å ta imot våre nye landsmenn og kvinner.

Er du/dere enige i det meste av det dere nå har lest og brenner for et nytt og levende NGS — SLUTT DERE TIL OPP 88 !!!

Opp 88 vil drive et målretta opposisjonsarbeid på skolene og i gymnasiastutvalg. Om 2, 3, 4, kanskje 5 år kan det hende vi gymnasiaster har fått den elevorganisasjonen vi fortjener.

SLUTT OPP OM OPP 88!

Kapittel 8. Kvinneundertrykking og imperialism - en dødelig kombinasjon.

8.1. Kvinnebonden.

«Når vi i dag snakker om den afrikanske bonden, snakker vi om en kvinne» (Brian Walker, direktør for det internasjonale institutt for miljø og utvikling)

«Det er den afrikanske bonde og hennes ektefelle som spiller den avgjørende rolle i Afrikas jordbruk.» (Fra FN's konferanse om «Sult i Afrika», 1985.)

«Selvsagt har kvinnene sjøl alltid visst hvem som luker rundt sorghummen, som planter om risen, som plukker bønnene og passer hønsene. Men det har tatt resten av verden lang tid å oppdage disse kjensgjerningene. F.eks. blir 3/4 av jordbruksarbeidet i Afrika utført av kvinner. De utgjør halve arbeidsstyrken i Asias jordbruk. Og sjøl i Latin-Amerika og Midt-Osten (der menn pleier å benekte at deres mødre, løner og døtre gjør arbeid utenfor hjemmet), viser detaljerte spørreundersøkelser at kvinner utfører en vesentlig del av jordbruksarbeidet.» (Debbie Taylor, «Verdens kvinner - en situasjonsrapport, gitt ut på norsk av Kvinnefronten, s.24).

Når kvinnen utfører «mannens arbeid», så blir dette arbeidet usynliggjort eller rubrisert som husarbeid:

- Grønnsakslandet blir til «kjøkkenhage».
- Framstilling av redskap blir til «handarbeid».
- Maling og tresking blir til «maling» (Agnete Strom i Røde Fane 4/5, s.42.) En av årsakene til at denne usynliggjøringa er mulig, er at jordbruksarbeidet innafør sjølbergingssektoren i likhet med husarbeidet, er ubetalt.

Mange 3.verdenlands egen statistikk skjuler kvinnebonden Ikke dessto mindre er synliggjøringa av henne ei forutsetning for å begripe den utviklinga som imperialismen påtvinger landsbygd.

8.1.1. Kvinnebondene får det verre.

Imperialismens press for mest mulig råvareproduksjon for salg på verdensmarkedet - kombinert med menns makt i forhold til kvinner - har gitt kvinnene mer arbeid, mer fattigdom, men mindre innflytelse. Ullike tendenser (i ulike områder) peker alle i den retninga:

- Klan eller familiegruppe eide som regel jorda i det afrikanske jordbruket. Kvinnen hadde ikke eiendomsrett, men sterk bruksrett som ofte besto også etter at ektemannen var død. Innføring av europeisk lovgivning og cash-crops oppmuntra til at enkeltpersoner - og da som regel mannen - tok over eiendomsretten. *Kvinnenes bruksrett blei svekka.*

- Undersøkelser viser at *kvinnen i Afrika nesten alltid er mer cash-crop*. Den gir mindre avtale til matproduksjon - og gjør at kvinnene må jobbe mer på mennens jord.

- *I en del kulturer produserer kvinner for å forsyne menn for å skaffe kontanter.* Salgsjordbruket svekker den lokale typen produksjon - og styrker den andre (F.ks. Kusaifolk i Ghana). Undersøkelser fra Ghana, Zambia, Botswana og Gambia viser forøring av sult og underernæring ofte henger mer sammen med grensene for hvor mye kvinnene kan arbeide, enn med hva som er mulig å få ut av jorda. I Ghana førte dette til at kvinner gikk over fra å dyrke yam til å dyrke den mindre næringsrike kassavaen.

- Vanessa Mahers undersøkelser av ressursfordelinga mellom kvinner og menn i marokkanske landsbyfamilier viser en annen stringsform: Der skal kvinner er religiøse grunner holdes atskilt fra pengeøkonomien. Overgangen til salgsjordbruk svekker dem da selvfølgelig styrkeligere.

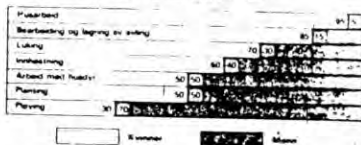
Også på andre måter påskynder imperialismen ei utvikling på landsbygd som gjør at det blir verre for kvinnebonden.

- Mange steder tvinges mennene til å beite for å søke arbeid. *Byrden blir større for de kvinnene som blir igjen.* Ofte blir han gående på ei lønn i byen som bare rekker til å forsørge seg sjøl, mens hun må jobbe streinhardt på jorda for å lyse seg og ungene.

FIG 3 Arbeidsdeling i Afrika

Prosent av arbeidsoppgaver utført av menn og kvinner i Afrika

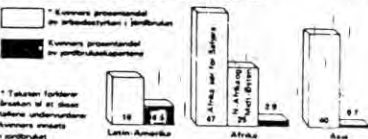
Kilde: ILO Handbook on women in Africa. Economic Commission for Africa 1975.

- Fordi kvinnebondene har vært usynliggjort, har også det meste av *bistand* - ekspert hjelp etc. - vært *utått* som på mennene.

Dette har gjort vondt verre.

- *Miljøforringelsene fører til mer arbeid for kvinnene.* De må f.eks. gå lenger letter ved. I Nord-Ghana kan en trenge en hel dag for å skaffe brensel til tre dager. I Kenya bruker enkelte kvinner over 20 timer i uka på vedsanking.

FIG 4: Kvinnelige bønder og jordbrukskapasitet

* Tabellen forklarer brøken ut av disse tallene underforutsetter kvinners innsett i jordbruket

Kilde: FAO Women in Agriculture, No 1, Roma 1984

Se <http://akp.no/ml-historie/pdf/studieboker/index.html> for en mer lesbar utgave av denne teksten.

8.1.2. Sjølbergingssektoren øker utbyttinga i den kapitalistiske sektoren.

Samir Amin har vist at imperialismen i 3.verdenlanda har ført til samfunnsformasjoner hvor kapitalismen dominerer og utnytter andre produksjonsmåter. Såogda med det såkalte «sjølbergings jordbruket» (subsistence agriculture). *Arbeidet i sjølbergingssektoren gjør det mulig å holde lønningene i de kapitalistiske bedriftene (vært lave):* Kvinnenes jordbruksarbeid tjener menns forsørgelsesbyrde. En undersøkelse fra Sri Lanka viser at lønna ikke er hovedinntektskilde, men tilskudd. Sosiale utgifter blir spart ved at sjøke, uslitte etc. kan trekke seg tilbake til familien på landet. Søknadsarbeid er vanlig. Systemet gjør det lett å opprettholde en reservearbeidskraftsarme. Sjølbergingssektoren betyr enda mer for den kapitalistiske økonomien i våre samfunn enn det private husholdningsarbeidet.

8.2. Den uformelle sektoren.

Fattigdommen driver folk fra landsbygda og til raskt og kunstig oppsvulma kjempbyer. Mexico City er bare det mest kjente eksempelet. Økonomisk er disse byene ofte som krettsvulster å regne. De er prega av arbeidsløshet og slum. Mange av de fattige forsøker å livnære seg i den «uformelle sektoren» («svart arbeid»). De er «sjølstendige næringsdrivende på gatene» - som forsøker å livnære seg ved salg av ulike varer og tjenester.

De som jobber i denne sektoren er helt uten beskyttelse i lover eller avtaler. I en rapport om «Kvinner i handel» som blei utarbeida til FN's kvinnekonferanse i Nairobi 1985, anslås det at mellom 20 og 70% av arbeidsstyrken livnærer seg innfor denne «uformelle sektoren». Denne sektoren domineres av kvinner (og barn). Noen av de samme forholda som gjør kvinner i vår del av verden til lavtlønna med ubekvemt arbeidsstid, virker enda sterkere her. Kvinnene har vanskeligere for å jobbe i den formelle sektoren pga. barneomsorg. De er ofte uten særlig utdanning.

I Ahmedabad i India er det en «Sjølstendig arbeidende kvinners forening». Ela Bhatt som organiserte denne, kan fortelle at flertallet er kvinner, 97% bor i slum, 93% er analfabeter, 91% er gift og 70% har med seg barna når de jobber. De har høire jobber, hjemmearbeid med å lage røkelse, sigaretter, tepper eller klær, noen selger frukt, grønnsaker og egg.

Kapitalistene tjener mer på den uformelle sektoren ved at den presser lønningene ned i den formelle sektoren - og ved at en del tjenester blir svært billige for dem. Den uformelle sektoren spiller på den måten noe av den sammelrolla som sjølbergingssektoren på landsbygda. Kjersti Erichsen skriver: «Kvinnens arbeid i sjølbergingssektoren på landsbygda utnyttes grovt av imperialismen. Så flytter hun til byen. Men utnyttinga flytter med på lasset».

8.3. Det fattige kvinneproletariatet.

8.3.1. I frihandelsonene i den 3. verden.

Inntil det siste har frihandelsonene i den 3.verden vært den sysselsettingssektoren som har vokst raskest. Derfor oppretta 200 eksportsoner i 30 land. 80-85% av arbeidene er kvinner, mest unge og unge. Det er arbeidskraftintensiv industri med momentont arbeid, som blir flytta til disse sonene. I denne industrien er det særlig viktig for kapitalistene at lønna er lav. Lønna i disse verdensmarkedsretta bedriftene er ofte bare 1/10 av den som betales for tilsvarende arbeid i de rike landa. Arbeidsida er ofte 50% lengre. Produktiviteten er høyere og skattene lavere. Valutarestriksjoner er oppheva. Kvinnelønna i slike bedrifter er 20-50% lavere enn for menn. Menns makt over kvinner utnyttes i organiseringa av arbeidet. Siden en del av lønningene går til familien er det ikke usvanlig at ledene presser på for at dotrene skal ta seg slikt arbeid. Et som starter å jobbe som 16-åring er utslitt mens hun fortsatt er i 20-åra. Vanlige faglige rettigheter gjelder ikke. I en del av sonene er det anti-streiklover. Disse sonene blei særlig utvikla fra midten av 60-åra. En ny tendens fra slutten av 70-åra er at områder med noen av de samme trekkja blir utvikla i de vestlige kapitalistiske landa sjøl. Også her i hovedsak med kvinnelig arbeidskraft.

8.3.2. Midt i de imperialistiske landa sjøl.

Swasti Mitter, en av innleiderne på Klassekampen og Røde Fanes 3.verdenkonferanse høsten 1987, har skrevet boka «Common Fate, Common Bond» (= felles skjebne, felles band).

Der påpeker hun en tendens til at de multinasjonale selskapene «tar hjem» en del av den typen produksjon som i de siste tjåra har gått til frihandelson- og eksportsonene i den 3.verden.

En kombinasjon av flere faktorer kan forklare dette. Mitter mener at innføringa av robotisert produksjon har gjort det lettere å plassere produksjonen nærmere de kjøpskraftige markedene. Arbeidsløsheten har gjort det lettere å pressa lønningene. EF's tollbarrierer har gjort det viktigere å flytte produksjonen «innåfor». Kvinneproletariatet i frihandelsonene i den 3. verden er sjølsgt fortsatt attraktiv arbeidskraft, men det har i de seinere åra vært mange eksempler på at de skaper klassebevissthet og kamplivje.

I *Storbritannia fins 28 såkalte «Enterprise Zones», særlig i «periferien», Skottland og Wales. I USA og Belgia er det planer om noe liknende.*

En annen viktig form for utbytting av kvinnelig arbeidskraft i de europeiske landa er «sweathshops» - dvs. mindre produksjonsheter hvor kvinnene fungerer som underleverandører for de store multinasjonale selskapene. Swasti Mitter setter dette i forbindelse med en bevisst strategi for å splitte opp arbeiderklassen - og for en inndeling i «kjernearbeidere» - og «periferarbeidere» med en løsere tilknytning til arbeidsmarkedet. I England står slike «bedrifters», om de har under 20 ansatte utfor «arbeidskontrollen». Lønninger og sosiale rettigheter er dårlige.

Gjennom utviklinga av nye former for hjemmearbeid, som en truede hørt en langt tidligere epoke av kapitalismen til, er oppsplittinga av arbeiderne drevet enda lenger. Kvinner passer barn samtidig som de driver en slags kontraktproduksjon hjemme i stua. Mange av dem er innvandrerkvinner - eller etterkommere av disse. Noen steder deltar barna i produksjonen. En behøver ikke en gang fortelle at lønningene er ekstremt dårlige.

Økninga av hjemmearbeid har blii sammenheng med spredninga av den japanske produksjonsfilosofien «just in time» - som går ut på at kapitalisten ikke skal «lagre» hverken arbeidere eller råvarer, men ta inn det som trengs når det trengs.

For dem som har sett på imperialismen som et 3.verdenproblem, må det være interessant å se hvordan «kvinnen som lønnsarbeider» nå blir utnytta i borgerskapets strategi for hele verden. Denne strategien vil også føre til at det blir utvikla nye solidaritetsband mellom kvinnelige arbeidere i ulike verdensdeler. Et felles problem de har er å organisere seg både som klasse og kjønn.

8.4. Sex-turismen.

Med imperialistisk ekspansjon har det alltid fulgt seksuell utnyttelse. Kvinnelige slaver blei utnytta, menden av prostitusjon og antallet voldtekters eksplosjoner, under imperialistiske kriger. Det nye de siste åra er at seksuell utnyttelse er blitt sjølve drivkrafta i en spesiell form for for imperialistisk anrmedelst. Imperialismen har gjort om enkelte sørst-asiatiske land til rene hallikstater. Her er turismen viktig kilde til valutainntekt. På 2.plass av bransjen i Thailand og på 3.plass på Filippinene i og unge prostituerte er viktigste turistattraksjon. 90% av de prostituerte i Bangkok kommer fra de fattigste provinserne i landet. Av Thailands 700.000 prostituerte er 200.000 i «turist-bransjen». Tusenvis av landsbyer bygger den økonomiske eksistensen sin på unge kvinner prostituerte seg i storbyene og sender pengene til «dem hjemme». Fra Amsterdam til Bangkok går «gonorekspressen» hver søndag.

På Filippinene, som i Thailand, er prostitusjon «egentlig» forbudt, men myndighetene oppmuntrer bruk av såkalte «vertinner» i turismen. I Manila er 120 «kjøttbutikk», mange godkjent av myndighetene - og anbefalt av Turistdepartementet. I hver av dem jobber det 80 til 200 «vertinner». Også i Sør-Korea er prostitusjonsturisme en viktig del av den økonomiske planlegginga. Ministre har loyprist prostituerte for deres innsats

for fedrelandet. På grunnlag av praksis blir japanske menn i Sør-Korea sett på som «sexdyr» - også de som har andre motiver for å besøke landet.

På Mallorca fra de fleste skandinaviske reiseselskaper hatt tilbud om «sex-utflukter». De fleste har slutta med dette etter at Kvinnefronten tok initiativ til motstand. Kvinnefronten samarbeider med Kvinnefronten i Sverige, og framfor alt med lokale spanske kvinneorganisasjoner. Når dette skrives fortsetter imidlertid Spies med disse turene.

8.5. Kvinnekamp og anti-imperialisme.

8.5.1. Enhet og motsetning?

I Norge har Kvinnefronten hele tiden ment at *anti-imperialistisk solidaritet* er viktig for *kvinnebevegelsen*. I kamp mot andre sypunkter (bl.a. fra Nyfeministene) har dette syntetisk etter hvert fått stort gjennomslag. Dette innebærer også at det blir gitt støtte til hele folket og hele frigjøringsbevegelsen, i viktige anti-imperialistiske kamper. Når hovedproblemet er et okkupert land, eller de internasjonale bankene, er det også i samsvar med interessen til kvinnene. Gruvearbeiderkona, og internasjonalt berømt arbeiderleder, bolivianske Domitila, har sagt det slik: «Min mening er at det på det nåværende tidspunkt er mye viktigere å kjempe for vårt lands frigjøring enn å kjempe mot mannen. Det betyr ikke at jeg godtar mannsjovinismen. Jeg ser på mannsjovinismen som et av imperialismens våpen.» (Fra «La meg snakke», s.228).

AKP har etter hvert kommet fram til den oppfatninga at *bevisstheten om kvinners liv og interesser styrker den felles kampen mot kapitalisme og imperialisme*. Agnete Strøm har imidlertid i «Huskeliste for anti-imperialister» i boka «Vi er morgendagen» påvist at kommunister og anti-imperialister i Norge ikke har vært så flinke til å skaffe seg slik kunnskap om kvinnene i den 3.verden. Slik kunnskap vil styrke solidaritetsarbeidet i Norge - på samme måte som organiseringa av kvinner i den 3.verden vil styrke kampen mot imperialismen der. Agnete Strøm skriver:

«Praksis viser at internasjonalt kvinnesolidaritetsarbeid er satt på ventebyllen. Vi handler som om vi har vedtatt ut for den 3.verden gjelder leveregelen: Først frigjøringskamp, så kvinnekamp. Det er å ha illusjoner om imperialismen. Vi skal ikke reise for å dele ut kvinnepolitiske karakterer til de revolusjonære bevegelsene i den 3.verden. Vi har andre mål for arbeidet vårt framover. Ett av målene er å kjenne den virkeligheten kvinner i den 3.verden lever i» (s.66). På 3.verdenkonferansen (87) sa Janne Reitan: «Vi trenger kvinneopprør i de norske solidaritetsorganisasjonene.»

En skal ikke undervurdere de forskjellene som ligger i ulike frigjørings-idealene hos kvinnene i den 3.verden - og kvinnene i de imperialistiske landa. I Afghanistankommiteens nye studieartikel skriver Marianne Mjaaland tankevekkende om dette. Hun skriver bl.a.: «Kvinneundertrykking i dette samfunnet er udiskutabel. Vi fra Vesten har ingen problemer med å oppdage den. Men kanskje forvires vi av styrken og frodigheten og lysgleden vi møter hos de afghanske kvinnene. Så undertrykke som de er synes vi kanskje det hadde passet bedre om de hadde vært litt mer stille, forsagte, engstelige, triste - litt mer grå og konturlose.»

Enda mer forvires vi av at de på ingen måte uttrykkelig begeistring når vi forteller om våre friske kvinneliv. Vi troster oss kanskje med at forutsetningen for opprør er «en drøm, en visjon om noe bedre» (de vet ikke bedre - ennå). Det slår oss ikke at selve visjonen (vår visjon) kan være feil - for dem. Eller at eksempelmodellene (våre biljette) er så frie likevel... Kvinneundertrykking i vårt samfunn er skjult, tilslørt av formelle rettigheter og all liksom-friheten ideologien... Mye utspiller seg i nære forhold, bak kjøkkengardinet og sovromsdøra... Vi bærer sløret inne i oss... Kvinneundertrykking finnes over hele verden. Den er en del av folks historie og nåtid, og er uttrykkelig, nedfelt i alle religioner. Men religionene er ikke bare kvinneundertrykking. På tusen måter er religionene veid inn i de forskjellige folkenes kultur... Islam gjør dem mindre sårbare overfor imperialismen, gir dem en større sjanse for å få et samfunn hvor de selv har kontrollen, som de selv kan forandre etter sine egne drømmer. Kvinnene også.» (s.150/151).

8.5.2. Kvinneretta solidaritetsarbeid - Intervju.

Liv Bremer og Kristin Ingebrigtsen er medlemmer i AKP i Tønsberg. De har begge erfaringer fra kvinneretta anti-imperialistisk solidaritetsarbeid.

Liv satt i landsstyret i Kvinnefronten i to perioder fra 1981 til 1985. Hun var med i en Kvinnefrontdelegasjon til Eritrea i 83. Værskap var Den eritreiske kvinneunionen (NUEW - som er frigjøringsbevegelsen EPLFs massorganisasjon for kvinner). Kvinnefrontens landsmøte tok initiativ til «Eritreakampanjen 1986: Kvinnene i fokus» og fikk støtte fra en del andre organisasjoner. Liv leda denne aksjonen. Den hadde større og mindre markeringer på 50-60 steder. Fram til da hadde det neppe vært noen sterkere uttrykk for solidaritet med Eritrea - i Norge. Liv var i Eritrea på nytt i 1987 - bl.a. for å «overlevere» traktorer som var kjøpt inn for deler av de innsamla midlene. Prosjektet gikk ut på å støtte utviklinga av jordbruksopplæring for kvinner i Eritrea.

Kristin var fra sommeren 1986 til sommeren 1987 i to ganger tre måneder i Libanon. Først som sjukepleier i Palestina-komiteens helseteam i flyktningeleiren Quasmeq og i en libanesiske landsby, dernest i Beirut som koordinator for hjelpeorganisasjonen Norwac. I perioden mellom disse to turene tok hun initiativ til en lokal støtteaksjon for Den palestinske kvinneunionen. Den ble gjennomført av Kvinnefronten i Tønsberg - i samarbeid med en del enkeltpersoner.

Begge aksjonene hadde som kombinert formål å spre kunnskap om frigjøringskampen generelt og kvinnenes situasjon spesielt - og å samle inn penger til de to kvinneunionene.

Vi var til å begynne med særlig interessert i hvorfor innrettinga på aksjonene blei som de blei:

• Kristin: «Jeg synes jeg hadde noe veldig viktig å fortelle kvinner i Norge om de palestinske kvinnenes situasjon - og for å synliggjøre den rollen kvinnene i leirene spiller i frigjøringskampen.»

• Liv: «Trudde for vi og de eritreiske kvinnene var i «to forskjellige verdener» hvor det dreide seg om at «vi» måtte hjelpe «dem». Har skjont at mye er felles og at det er riktig at det er mye for norske kvinner å lære om og av kvinnene i den 3.verden.

Jeg blei svært imponert over EPLFs politikk overfor kvinnene i Eritrea - og oppatt av å få spredt kunnskap om denne.

Vi ville da høre om noen av de erfaringene det var så viktig å formidle:

• Kristin: En palestinsk kvinne sa til meg: «Du vet mennene kan bare skyte - vi kan alt». Kvinnene i leirene jobber utrolig hardt. Overalt sitter de i klynger og lager mat, så baker de de store runde brødene, gjerne hver dag. Kvinnene arbeider med opp til 10 kg. mel av gangen. Vasken tar aldri slutt. 10 unger skal nå klare. Det fins ikke hjelpemidler. Ungene blir holdt rene til tross for søppel og åpne avløpsrenner i smugene! Nesten alle kvinnene i fertil alder har et spebarn. Barna representerer framtida - den fortsatte kampen for et fritt Palestina. Kvinnene i leirene organiserer barnehager og kurs i syng, lesing og skrivning, helseutdanning osv. Kvinner som også bærer de tyngste byrdene i de mange krigenes folk har vært gjennom.

Det er mange historier om sorg og savn, men også om styrke og utrolig mot.

Kvinnene organiserer seg ofte på tvers av tradisjonelle skillelinjer. De bygger bru der menn slås mer enn de politiske

Fortsatt med utgangspunkt i Kristins framstilling fra flyktningeleirene, diskuterer vi om det hun forteller ikke egentlig er uttrykk for at disse kvinnene er ekstremt undertrykte i de palestinske samfunna.

• Kristin: «I Kvinneunionen er de fullt oppmerksomme på at frigjøring for kvinnene også betyr å kjempe mot menns holdninger. Men en skal ikke undervurdere den innflytelsen kvinnene har gjennom sin stilling i familien. Kvinnenes uformelle sosiale relasjoner betyr mye.»

• Liv: «I EPLF og NUEW er det en annen holdning til kvinnenes tradisjonelle stilling. EPLF framstiller kvinnene i det tradisjonelle samfunnet som ekstremt passive og undertrykte. Skal

mossetningene tilsier. Kvinnene bærer den sivile motstandskampen. Innsatsen deres er avgjørende for motstandskampen palestinerne fører i Libanon. Og innsatsen deres er avgjørende i kampen for et fritt Palestina. -

Vi merker oss at den store innsatsen Kristin forteller om har sitt utgangspunkt i de tradisjonelle kvinneaktivitetene. Dette dannet utgangspunkt for ulike typer spørsmål. Bl.a. lurte vi på om kvinnene deltok i den militære kampen.

Kristin sier at det vel var mer militærutøvelse blant de palestinske kvinnene tidligere, men fremdeles slåss kvinner i en del tilfelle med våpen i hånd.

• Liv: «Alle de i EPLF får militærutøvelse. Kvinnene utgjør 1/3 av medlemmene i EPLF. 10% av de væpna styrkene består av kvinner.

Det bli mulig å lykkes i oppbygginga av et demokratisk Eritrea er det nødvendig med en drastisk endring i kvinnenes situasjon. Det er blitt gjennomført alfabetiseringskampanjer. Tidligere eiendomsløse har fått jord. Ikke minst gjelder dette kvinner. Eritreerne legger stor vekt på å få fram modelleksampler på at kvinner kan alt. Nye demokratiske styringsoppgaver bygges opp hvor kvinnene gradvis får innflytelse gjennom sin egen organisasjon, NEUW.

Endringer i ekteskapslovgivninga er spesielt viktige. Det er blitt lov til å gifte seg uten å ta brudepris. Brudeprisene er blitt mindre. Tidligere har det vært vanlig at menn må samle til de blir «gamle» for å få råd til å gifte seg med unge kvinner. Det er også blitt skilsmisserett. I en provins de hadde forbudt omskjering hadde de venta med dette til de visste at det blei støtta av et stort flertall. Dette karakteriserer måten EPLF jobber på: Forandringene skjer etter overbevisning. Nye løsninger blir aldri tredd nedover hue på folket. -

Liv synes ikke hu veit nok om Eritrea til virkelig å bedømme om kontrasten mellom «det gamle og det nye» er så stor som EPLF framstiller den. Hu lurte mye på hvilket grunnlag EPLF's forslag til reformer har hos kvinnene sjøl.

Det er klart at også de kjempende eritreiske kvinnene møter motstand fra sine menn. I EPLF's sentralkomite er kvinnene bare 6 av over 70. Når Kristin hevder at våre strategiske mål for kvinnefrigjøring kanskje ikke bør gjelde i Midt-Østen er hun imidlertid skeptisk.

Vi spurte Kristin om frigjøringskampen altså innebærer at kvinnene får mer å gjøre av det som kvinner har pleid å gjøre og det virker som om hun mener at dette i alle fall i en stor grad vil være tilfelle. Det gjelder å forstå betydninga av dette arbeidet. Sammenlikninga med Norge under 2. verdenskrig ligger nær. Men hun forteller også om kvinner som er blitt mer sjølstendige etter at mennene er blitt drept - eller fordrevet. Kvinneunionen legger stor vekt på at kvinnene skal kunne forsørge seg sjøl. «Rollemønstret» endrer seg. Mange palestinske kvinner jobber på libanesiske fruktplantasjer. De kursa som er nevnt over tar nettopp sikte på å øke sjølstendigheten.

Irriterar dei små bokstavane i BV deg???

Kjøp boka istedet!!!

Partiskolen trinn 2A
Kr. 130,-

Rød Ungdoms SKOLEPROGRAM 1987 kan bestilles for kr. 20,- ved å ta kontakt med:

Rød Ungdom,
Boks 610 Sentrum,
0106 Oslo 1 (02-377350).

Kapittel 7.

Norsk imperialisme.

7.3.2. Oljepengene til utlandet

«Oljepengene kan ikke brukes i Norge», gjentok Willoch med slik overbevisning at hele Norge vanskelig kunne tro noe annet. Og med borgerskapets logikk hadde han rett: Bare en del av denne kapitalen kunne investeres i Norge. Store deler måtte til utlandet når målet var maksimalprofit.

Kampen om de feiteste oljekontraktene og prosjekter knyttet til olje- og gassproduksjonen førte til intens kamp mellom norske kapitalgrupper. En omfattende kapitalkonsentrasjon var i gang i Norge. Med statsapparatet som redskap for de mektigste kapitalgruppene blei det gjennomført viktige endringer på børsen, i penge- og kredittpolitikken og i valutalovgivningen. De store bedriftene ble større. De største eiergruppene økte makta og innflytelsen sin.

Landets 10 største bedrifter. Andel av omsetning og aktiva. (1 % av talla for de 50 største bedriftene)

	1979	1985
Andel av omsetning	44%	59%
Andel av aktiva	54%	64%

Konsentrasjonen av pengekapitalen har vært enda kraftigere. I 1985 hadde de 3 største bankene 75% av bankenes samla forvaltningskapital. De 3 største forsikringselskapene hadde omlag 63% av kapitalen i denne bransjen. I følge Klassekampens serie om norsk imperialisme, våren 1987, eide de 10 største aksjeeiergruppene 20 mrd. av de 75 mrd. side var representert på børsen i 1985. Sammensmeltinga av bank- og industrikapitalen har klart kommet fram gjennom de tallrike fusjonene vi har hatt siden 1983. Bak de aller fleste sammenslåingene har vi skimta en av de største bank- eller forsikringsgigantene.

7.3.3. De store monopolene.

Sammensmeltinga av bank- og finanskapital har ført til at makta ligger hos noen store monopolgrupper med aksjer i tallrike industri-, handelsbedrifter og banker. I sentrum for disse aksjeeiergruppene står en eller få familier knyttet til en av landets største industribedrifter, rederier eller bank/forsikring. Oljesektorens viktige stilling og andre særegne forhold for norsk økonomi, har gjort at staten spiller en helt avgjørende rolle i norsk kapitalisme. Som eiere av landets oljegigant Statoil og med 51% av aksjene i Norsk Hydro, er staten den desidert mektigste kapital-eier i Norge. Andre mektige grupper er:

- *Bergesengruppen*: rederivirksomhet. Største aksjeeier i DnC
- *Vesta/Investa*: forsikring. «Bergenskapalen»
- *Datakapitalen*: Norsk Data m. m
- *Norsk Hydro*: knyttet til DnC
- *Hafslund*: Bl.a. hovedaksjonær i NYCO og NORGAS (Actinor)
- *Orkla-Borregaard*: Sammensmelting av to giganter. Også knytta til DnC.
- *Aker-Norcem*: Sementmonopolet Norcem kontrollerer nå også Akergruppen. Også denne gruppen er nært knyttet til DnC.

Konsentrasjonstendensen er langt fra avslutta. Jo, større kapital-konsentrasjon jo, bedre er norske monopoler i stand til å

kjempe i den økonomiske krigen med andre imperialistlands monopolgrupperinger.

7.4. Internasjonalisering.

«Tenk internasjonalt - sats høyt», det var LO-sekretær Jan Balstads budskap til det norske borgerskapet foran valget i 1985. Balstad mener staten minst må stille 2 mrd. kr som risikofull kapital til norske bedrifter som vil satse i utlandet.

Etter som kapitaleksporten til utlandet har økt har det blitt stadig viktigere å gi det hele en progressiv og framtidsretta «image». Her har oppkjøpte arbeideraristokrater som Balstad og DNA-toppene med statsminister Gro Harlem Brundtland i spissen spilt en viktig rolle. Alle nordmenn skal få et positivt forhold til «internasjonaliseringen».

7.4.1. Kapitaleksport

Alle må forstå at det ikke nytter å tre nisselua ned over hodet i vår «internasjonale» tid. Det positive lada ordet «internasjonalisering» skal skjule de virkelige hensiktene bak norsk imperialisme: Å eksportere kapital til andre land, bl.a. den 3. verden, for å utbytte folket i disse landa slik at norske borgere og deres lakeier kan dra hjem profitter i milliardklassen. Norske investeringer i utlandet har økt eksplisivt i 80-åra.

Direkte investeringer i utlandet mrd. kr.

	1965	1975	1980	1986
Vekt 80-86: 967%				
Inv. i utlandet	—	0,02	1,3	1,5

Inv. i utlandet i % av inv. i norsk industri (1986 anslått) 0,6 18,8 16,3 94,1

I tillegg til direkte investeringer har det vært en kraftig vekst i andre kapitalplasseringer i utlandet. Norge er nettøksportør av kapital for første gang fra årsskiftet 1985/86.

Oljeprofitten har også trukket internasjonal storkapital til Norge. I dag eier utlendinger omlag 15% av aksjekapitalen i norske bedrifter.

En studie av Inge Samdal ved Norsk Produktivitetstutitut bekrefter at norske bedrifter i svært liten grad hadde sine øyne rettet mot utlandet før «oljepoken». I hele perioden fra krigen til 1975 kom bare 246 industrietabliger i utlandet. Men så øker interessen og i tiårsperioden fra 1975 til 1985 etablerte norske kapitalister 2800 industribedrifter i utlandet!

7.4.2. «Vi» må slå svenskene!

«Norge ligger 25 år etter Sverige i «internasjonaliseringsprosessen», klagde Erik Rudeng, leder av Norsk Forum, til Braathens Business Bulletin nr. 2/85. Braathens propagandablad kan da fortelle flypassasjerene at det i 1980 jobber 380.000 på svenske bedrifter i utlandet mot bare 27.000 på norske.

Men dette bildet var nå i ferd med å endre seg drastisk. Samtidig som norske flypassasjerer følte mindreverdet i forhold til svenskene sige inn over seg, satt Statoildirektør Arve Johnsen i forhandlinger om kjøp av svensk Essos 500 bensinstasjoner. Handelen gikk i orden for omlag 2 mrd. N. kr, et beløp 10-ganger større enn de samla kommunale investeringene i Trond-

heim kommune dette året. Omlag på samme tid kjøpte Norsk Hydro svensk Mobils 200 bensinstasjoner. I 1985 hadde norske multinasjonale selskap investert langt mer i Sverige enn svenske i Norge! Norge var dette året den største utenlandske investoren i Sverige. 800 svenske bedrifter var nå dominert av norske imperialister.

I 1986 fortsatte Statoil sine internasjonale eventyr. I 1986 overtok de også Esbos bensinstasjoner. Fra nå av kontrollerer Statoil 17% av markedet for oljeprodukter i Skandinavia.¹

7.5. Den imperialistiske staten.

Nasjonallbudsjettet for 1985, regjeringas plan for den økonomiske politikken dette året, er det første nasjonallbudsjettet som gir norsk imperialismen en viktig plass. Her tales det varmt for at norske bedrifter må etablere seg i utlandet og det diskuteres hvordan Norges Banks enorme valutaeserver best kan tjene internasjonaliseringa.

7.5.1. En politisk offensiv.

Sjøl om emnet behandles allerede, i NOU 1981: 47 om «Behovet for internasjonalisering av norsk næringsliv», er det først i 1984/85 den politiske offensiven for norsk imperialismen settes inn. Det ene dokument etter det andre legges fram for Stortinget slik at den politiske kursen kan tilpasses «internasjonaliseringen».²

Her er det ikke plass til å gå inn på hele spekteret av tiltak som foreslås, men hovedpunktene er disse:

1. Fra 1984 får Statoil lov å investere i utlandet.
2. En del av Norges Banks valutaeserver kanaliseres til norsk næringsliv gjennom norske banker.
3. Kraftig liberalisering av valutalovgivninga. Norske bedrifter får fritt investere i utlandet.
4. Økte bevilgninger til norsk eksport. 1985 gjøres til «Eksportens år».
5. Oppretting av propagandaorganet «Norsk Forum». Norske kunstnere skal brukes som propagandister for norsk imperialismen. Åse Kleveland er en av lederne.
6. Gunstigere skatte- og avsetningsregler for å styrke «inntjenninga og egenkapitaldannelsen i bedriftene».
7. Gunstige lån og garantier gjennom Industrifondet, Industri banken, Garantiinstituttet for eksportkreditt, Distriktenes Utbyggingsfond m. fl.
8. Økt satsing på utdanning som kan tjene norsk imperialismen. Det skal ytes støtte til 1200 prioriterte studieplasser for økonomi og ingeniørstudier i utlandet. Med oppretting av såkalte IB-linjer på en rekke gymnas i Norge, er «internasjonaliseringen» ført helt ned på gymnasi nivå. «Vi er en skoletype som går rett inn i internasjonaliseringen», sier initiativtakeren til den nye eliteskolen, Olav Kaltenborn til Skoleforum 7/87. Også LO-ledelsen har gitt norsk imperialismen sin fulle støtte. I fellesprosjektet «En industristrategi for Norge mot år 2000» går både eiere og «arbeidere» inn for «mer aktiv internasjonaliseringspolitikke». «Internasjonalisering vil være strategisk viktig for Norge som industrinasjon», heter det så vakkert. Det anbefales også at norsk industri utnytter mulighetene som gis gjennom u-hjelpen «aktivt».

7.5.2. Ja til EF?

I boka «Scenarier mot år 2000» heter det: «I fornyelses-scenariet har de store konserne - ofte i samspill med de politiske myndighetene - betydelig suksess i det europeiske markedet. Bedriftene tilpasser seg målbevisst utviklingen av EF's andre marked. Norske bedrifter øker sine investeringer i EF-landene og deltar i flere av EF's kompetansenettverk. Mot midten av 1990-åra legger EF seg på en mer restriktiv linje overfor tredje-land på grunn av japansk konkurranse og handels-

politisk strid med USA. EF gjør det klart at man ønsker Norge med i fellesskapet. Situasjonen framtrer som fait accompli. Medlemskap blir eneste garanti for å opprettholde den norske posisjonen i markedet. Norge melder seg inn uten politisk strid med grunnlag i et overveldende Stortingsflertall.»

I forvirellessenscenariet forutsetter Osmundsen og co. at innmeldelsen blir panikkarta - og ikke er forberedt gjennom systematiske harmoniserings tiltak. Det er på denne bakgrunnen vi må se på den pågående prosessen med «snikharmonisering» og underhåndshandlinger.

7.5.3. Hvor kommer de imperialistiske profitene fra?

Hva har Norge tjent på den imperialistiske politikken til nå? Å beregne dette fullt ut vil trolig være umulig. Men kildene til rikdommen kan vi kartlegge. Det er først og fremst:

- Gunstig bytteforhold. Dvs at norsk kapitalister får en pris på varer som de eksporterer som kan være over varens verdi mens vi kjøper varer som ligger under varens verdi. Dette gjelder først og fremst handelen med den 3. verden. Samir Amin viser at de U-landa i 1939 bare fikk 60% av den mengden industrivarer de bytta til seg i 1870-80.³ Studier av hvordan bytteforholdet har utviklet seg etter krigen viser ulike resultat alt etter hvilken metode som er nytta, men mye tyder på at det har vært en forverring av størrelsesorden 10-20% fra krigen til oljekrisa i 70-åra. På denne måten har milliarder i ekstraprofitert blitt overført fra den 3. verden.

Bytteforholdet har svingt med konjunktorene. I korte perioder har 3. verdenslanda fått forbedring, men i storparten av den imperialistiske epoken har industrilandene vært på vinnerida. Fra 1982 har de råvareproduserende landa fått kraftige forverringer av bytteforholdet.

- En annen kilde til rikdom har vært renteinntekter på lån til gjeldsramma land.
- En tredje kilde er utbytte av investeringer i utlandet.

For Norge har den første kilden til ekstraprofit sikkert vært den viktigste. Men de siste åra, med den økende kapitaleksporten, har de to siste kildene blitt stadig viktigere. Fra utenriksregnskapet finner vi disse talla som gir et klart bilde av hvordan inntektene fra utenlandsinvesteringene vokser:

Renter og utbytte fra utlandet. Mrd. kr.

1962	1972	1982	1985	Vekst	82-85
0.2	0.9	10.7	20.0	87%	

Det er liten tvil om at det ligger store profitmuligheter bak det borgerskapet så vakkert kaller «internasjonalisering»!

7.6. Norsk Hydro - norsk imperialismen i praksis.

Norsk Hydro har gjennom norsk imperialismens historie vært «flaggskipet»; landets største bedrift i tallet på ansatte og landets mest internasjonale bedrift til alle tider.

7.6.1. Hydro måtte ut.

Som produsent av varer for verdensmarkedet har Hydro blitt nødt til å etablere seg i andre land for å sikre maksimalprofit. Når land etablerte tollhindringer for Hydros varer, oppretta Hydro en datterbedrift i landet og omgikk hindringene. Når arbeidskrafta var særlig billig i land i den 3. verden, oppretta Hydro en avdeling her for å heste ekstraprofitert. Når transportene fra Norge til store markeder som det amerikanske senka profitten, kjøpte Hydro en fabrikk på det amerikanske kontinentet

og reduserte fraktkostnadene.

Slik har Hydro til alle tider prøvd å tilpasse produksjonen slik at profitene blir størst mulig. For Hydro har Norge vært «hjemmebanen» med et statsapparat på sin side, med den billige fossekrafta som Hydro alltid har forsynt seg grovt av og nå, med overfloden av olje og gass.

Propagandistene for norsk imperialisme påstår at når norske bedrifter etablerer seg i utlandet

- sikrer det arbeidsplasser til arbeidsløse i dette landet
- sikrer kapital som i neste rund styrker arbeidsplasser i Norge.

Når vi går imot norsk imperialisme sier vi at

- det fører til norsk innblanding i andre lands indre anliggender, alltid på reaksjonens side i disse landa.
- at arbeidsplasser i Norge blir mer usikre, og ofte raseser.
- at kontrollen med verdiskapinga blir mindre fordi multinasjonale selskap manipulerer med overføringer av overskudd mellom selskapene sine for å redusere skattene.

Hva er erfaringene med Norsk Hydro?

7.6.2. Bedriftshistorie

Først litt bedriftshistorie:

Norsk Hydro-Elektrisk Kvalstoffaktieselskap ble stiftet i 1905 av den norske ingeniøren og forretningsmannen Sam Eyde i samarbeid med den svenske bankieren Marcus Wallenberg. Kapitalen som ble satt inn var i hovedsak fransk. Svare fabrikkanlegg ble reist på Notodden og i Rjukan. Dimensjonene får en et inntrykk av når en vet at kraftverkene Vemork og Såheim på Rjukan var verdens største på den tida. De enorme kraftressursene som Hydro fikk råderett over gjorde det mulig for bedriften raskt å bli en av verdens ledende kalksalpeterproducenter.

Fra 30-åra hadde tysk kapital aksjemajoriteten i Hydro. Disse eierinteressene ble etter krigen overtatt av den norske staten. Under Bortenregjeringa i 60-åra overtok staten 51% av aksjene i Hydro.

Mens norske bedrifter stort sett holdt seg innafør landets grenser hadde Hydro interesser verden over. Så tidlig som i 1976 hadde bedriften 48 heleidde datterselskaper i 13 land. I tillegg hadde de store andeler i over 40 andre selskaper. Siden den gangen har Norsk Hydro ekspandert kraftig innafør nye områder og driver i dag produksjon på disse feltene:

- Kunstgjødsel
- Aluminium
- Råolje
- Petrokjemi

Mens norsk industri det siste 10-året har vært prega av stagnasjon og ubetydelig vekst i omsetning og sysselsetting, kan Hydro vise til disse tallene:

	1976	1985
Omsetning	5,2 mrd.	41,9 mrd.
Sysselsetting	10.900	26.400

Norsk Hydro er rangert som nr. 101 av verdens største bedrifter etter omsetning (Staton¹ er på 78. plass. Talla er for 1985). Bedriften er verdens største kunstgjødselprodusent og en av verdens store aluminiumsprodusenter. Bl.a. Dyno industrier og Freia er kontrollert av Norsk Hydro.

7.6.3. Sikres arbeidsplassene?

Hva betyr Hydro for arbeidsplasser i andre land? Det er umulig å gi noe entydig svar på om Hydro «skaffer arbeidsplasser». Målet er imidlertid størst mulig fortjeneste. Av og til betyr det at nye arbeidsplasser opprettes. Andre ganger går Hydros ledelse

nådeløst inn for «slanking» av bedrifter. Det vesentlige for arbeidsfolk i landa hvor Hydro etablerer seg er at de i enda mindre grad enn før har kontroll med bedriftens disposisjoner. Som eksempel på hvordan dette virker i praksis kan vi ta Hydros kunstgjødselbedrifter i England. England er et av Hydros «satsingsområder». Norsk Hydro er den 27. største bedriften i England. Engelske arbeidere har fått føle hva det norske multinasjonale konsernet står for. Under dekke av statsminister Thatchers reaksjonære politikk kunstgjødsels. Norsk Hydro kreve at tallet på ansatte ved Fisons gjødselbedrift ble redusert fra 3500 til 1200. Som betingelse for å investere i et anlegg i Immingham nekta Norsk Hydro å anerkjenne mer enn ett fagforening. I et distrikt med 13,5% arbeidsledighet og med reaksjoner Thatcher i regjeringa, var det mulig å drive slik «union buster»-taktikk⁴.

Hva med arbeidsplasser i Norge? Er det slik at store fortjenester i utlandet sikrer arbeidsplasser i Norge? Heller ikke her er svaret entydig ja eller nei. Heller ikke i Norge er Hydros målsetting å «sikre arbeidsplasser». Når det er gunstig for profitten blir nye arbeidsplasser opprettet. Like ofte kan arbeidsplasser bli nedlagt. Sjelden har dette vært klarere enn nettopp i dag. Befolkninga på Notodden og Rjukan som gjennom sitt arbeid og naturressursene på stedet har sikret milliarder i profitter for Hydro, opplever i dag at direksjonen fra styrekontoret i Oslo ikke nøler med å legge ned produksjonen på disse tradisjonsrike industristedene. Jo større profittmulighetene er utafør landets grenser, jo større er sannsynligheten for at arbeidsplasser legges ned i Norge.

7.6.4. Hydro og den 3. verden.

Hva betyr Norsk Hydro for folk i den 3. verden? Er ikke kunstgjødsel viktig nettopp for de fattige landa med et underutvikla jordbruk? Hydros ledelse liker også å framstille seg som velgjørere i en verden med millioner av sultende. Slik uttrykker en av Hydros «internasjonalister» seg, direktør Wiersholm, leidet for Hydros Afrikaprosjekter: «Kunstig gjødning er avgjørende for utviklingen av et jordbruk som kan brødfø millionene på dette kontinentet»⁵.

Hydro er nå medeier i 3 gjødselbedrifter i Zimbabwe, og har store ekspansjonsplaner. At det skulle være store muligheter til å øke gjødselbruken i Afrika viser talla. Afrikas gjødselbruk pr. ha er omlag 30% av Asia og 6% av forbruket i de rike landa⁶. Prisutviklinga på kunstgjødsel har også vært svært gunstig, sett fra Hydros side. Et prisstigning på omlag 140% fra 1980 til 1987 skal bli hard å greie for afrikanske fattighønder som stadig blir mer avhengig av dette «godet». Spørsmålet om folk får mat eller ikke er nok mindre viktig for Norsk Hydro enn om profitten kan øke.

Erfaringene fra den 3. verden er nettopp at effektiv bruk av kunstgjødsel favoriserer produksjon av jordbruksvarer for eksport, som bananer, ananas m.m. Med synkende priser på jordbruksvarer tvinges bondene til å gi opp jordbruket. De større bruka overtar, bruk som satser på eksportproduksjon ved hjelp av kunstgjødsel. Kunstgjødelsen må importeres og gjør jordbruket enda mer avhengig av å sikre seg valuta gjennom eksport. Slik er mange fattige land fanget i en ond sirkel hvor taperne er massene av fattighønder som får mindre mat istedet for mer. Vinnerne er først og fremst bedrifter som Hydro som får solgt mer gjødsel og dermed får nye markeder og voksende profitter.

7.7. U-hjelpa - en del av norsk imperialisme.

Bølgen av nasjonal frigjøring etter den 2. verdenskrigen tvang de imperialistiske landa til å drive utbyttinga av den 3. verden på en mer «human» måte. Den såkalt utviklingshjelpa var en del av den nye strategien.

7.7.1. Hjelp til fattige land.

Det var de fattige landa som, i følge utviklingsteoretikerne, av

en rekke uheldige omstendigheter hadde kommet seint i gang med sin utvikling, som nå skulle få «hjelp» av det rike vest. På denne måten har utviklingshjelpa vært med på å tåkelegge det brutale utbyttingsforholdet som går for seg. Samtidig som milliarder kan overføres fra de fattige til de rike landa, sendes smuler tilbake. Smuler som aktivt brukes for å vise hvor humane de rike landa er.

At hykleriet går over alle grenser ser vi når selv disse «smulene» (1 % av BNP for Norge), for en stor del brukes til å tjene landets næringsliv!

Men ingen store ord om u-hjelpas betydning kan skjule at situasjonen i den 3. verden stadig har blitt verre. I 1956 hadde de fattige landa ei gjeld på omlag 10 mrd. US\$. For å betale den måtte de bruke 3% av eksportinntektene sine. I dag, i 1987, er gjelda på 1000 mrd US\$ og landa må bruke rundt 40% av sine eksportinntekter for å betale gjelda. Samtidig har sulten, sykdommene og analfabetismen bare økt. Dette viser klarere enn ord hva den imperialistiske utbyttinga har ført til og hvor latterlig lite den såkalte u-hjelpa betyr.

7.7.2. Næringslivet trenger u-hjelpa.

Norsk u-hjelp er også en del av denne imperialistiske strategien. Så lenge direkte norsk kapital eksporterte spilte en mindre rolle i norsk økonomi, blei det lagt mindre vekt på at u-hjelpa til enhver tid var tilpassa næringslivets interesser. Nå er dette annerledes. Norske bedrifter vil også etablere seg i den 3. verden.

Problemet er bare at de er kommet seint på «banen». Tidligere kolonimakter og større imperialistland har alt sikra seg de feiteste forretningene. Norge har heller ikke tradisjoner fra investeringer i den 3. verden.

Det betyr at norske bedrifter er forsiktede med etableringer i de fattige landa. De er redde for risikoen for nasjonalisering, de er usikre på de politiske forholda, de har ikke sterke norske banker i ryggen når de skal operere i Asia eller Afrika. Men samtidig veit norske multinasjonale selskaper at i mange av disse landa kan det være store superprofitter å høste.

Siden 1980 har det vært en betydelig vekst i investeringer i den 3. verden. Ser en bort fra investeringer som redere gjør i land hvor de kan operere med bekvemmelighetsflagg, har det vært en 3-dobling av investeringene fra 1979 til 1983. Dette ~~har~~ investerte nordmenn for 130 millioner i den 3. verden. Men, dette var bare 4% av de totale investeringer i utlandet.⁷ Den nye strategien som legges opp i Stortingsmelding nr. 36 og som gis full støtte av DNA i Stortingsmelding nr. 34 (1986-87), er å bruke u-hjelpsmidler i større grad for å hjelpe næringslivet inn på de mer risikofylte 3. verdenmarkedene. Slik har den nye fasen av norsk imperialism, som vi nå er i starten av, også ført til viktige endringer av innretninga på norsk u-hjelp.

Vi vil nå se på noen spørsmål knytta til

- hjelpen gjennom internasjonale organisasjoner
- de nye ordningene for norsk næringsliv og
- noen eksempler på norsk næringsvirksomhet i den 3. verden.

7.7.3. Norge og de USA-styrte finansinstitusjonene.

Omlag 50% av norsk u-hjelp går som «multilateral bistand». Viktige institusjoner her er Verdensbanken, Det Internasjonale Pengefondet (IMF) og institusjoner knytta til disse. Gjennom overføring av midler til disse organisasjonene har Norge vært med på å presse igjennom politikken med såkalt «eksportrettet vekst» i den 3. verden. Dette er prosjekter som har tvunget stadig flere land i den 3. verden til å redusere matvareproduksjonen og øke produksjonen av varer som de rike landa trenger (kaffe, tobakk, ananas, bananer).

De har også støtta «industrialisering» i den 3. verden, industrialisering som regel gjennomført av vestlige multinasjonale selskaper som har profittert på billig arbeidskraft og statsapparat

som har lagt alt til rette for at de utenlandske storbedriftene skal tjene penger. Fra 1980 innførte Verdensbanken såkalte «strukturtilpassningslån». Betingelsene for lån var knyttet til en rekke krav fra IMF om nedtrapping av tollgrenser, innstramming i offentlige budsjetter, devaluering av valutaen etc. Krava som blei stilt til de landa som søkte om lån var så harde at bare 4 land aksepterte dem fra starten. I boka «Development Debate - the world bank in the Philippines», sier forfatterne:

«Strukturtilpassningslåne var en avgjørende offensiv mot proteksjonisme og et forsøk på helt og fullt å konsolidere eksportledet vekst-modellen»⁸

For landa i den 3. verden har det betydde økende arbeidsløshet, større avhengighet av vestlig imperialism og nye gjeldsbyrder.

Norge overfører årlig omlag 450 mill. kr. til Verdensbanken. Men dette er ikke gaver Norge aldri ser noe mer til. Lånagerne betaler rente på låne og for den «smulle» utlåneren, gir dette gode renteinntekter.

7.7.4. For næringslivets skyld.

I Stortingsmelding nr. 34 markerer DNA-regjeringa at de vil «søke å påvirke... i mer sosial retning». Men en virkelig kritikk av Verdensbanken eller Pengefondet er totalt fraværende.

Da Arbeiderpartiregjeringa i februar 1987 la fram Stortingsmelding nr. 34 var det en viss spenning knytta til spørsmålet om norsk medlemskap i Den Interamerikanske Utviklingsbanken (IDB). Banken er totalt kontrollert av USA. Gjennom bankens lånepolitikk kan USA-imperialismen tvinge igjennom bokvort av Nicaragua og samtidig gi omfattende støtte til Pinochet i Chile. Den norske regjeringa sier klart i Stortingsmelding 34 at spørsmålet om medlemskap er diskutabelt, men som det står: «Hensynet til næringslivet har stått sentralt i debatten». Problemet er nemlig at dersom Norge ikke er medlem får ikke norske bedrifter delta i leveranser til prosjekter finansiert av IDB. Regjeringa konkluderer dermed at Norge bør bli medlem og at «medlemskapet bør finansieres over bistandsbudsjettet».

Ingen kan påstå at dette har noe med «hjelp» å gjøre. Medlemskapet i disse institusjonene er viktige deler av norsk imperialism. Når det går under begrep som u-hjelp, er dette ikke annet enn kynisk taktikk for å føre folket bak lyset.

7.7.5. Den direkte «hjelpa».

Hvordan u-hjelpa nå mer direkte skal tjene «næringslivets interesser», ser vi klartest i forbindelse med den såkalte «bilaterale hjelpen» (direkte hjelp fra Norge til et u-land). I Stortingsmelding nr. 36 snakkes det varmt om hvordan «private kapitaloverføringer kan fremme vekst». En hel sene ordning finnes slik at norske bedrifter som ønsker å drive sin imperialistiske politikk i den 3. verden kan få støtte for

- å sikre mot politisk og kommersiell risiko
- å drive grunnlagsinvesteringer
- å drive forundersøkelser

Det gis også gunstige lån. Om låne som NORAD gir står det i Stortingsproposisjon nr. 87: «Låne gis på svært gunstige vilkår og garantien er premiefri». Slik stilles årlig over 100 mill. til rådighet til norske bedrifter som trenger «hjelp» i sin u-hjelp (les: utbyttingspolitikk).

7.7.6. 30% tilbake til Norge.

Det skapes ofte et inntrykk av at norsk u-hjelp stilles «betingelsesløst» til disposisjon for de fattige landa. Når Norge overfører ca. 5 mrd. kr., som i 1985, er dette penger som landa i den 3. verden sjøl kan bruke hvor de vil i verden. Nå viser det seg at de fattige landa tross alt ender opp med å bruke en temmelig stor del av dette til å handle fra Norge. Av de ca. 5 mrd. som Norge ga i 1985 kom 1,4 mrd. tilbake til Norge som kjøp av norske varer og tjenester. En undersøkelse publisert i Sosialøkonomen 3/87 viser at ca. 30% av u-hjelpen kommer tilbake til Norge som kjøp av varer og tjenester fra norske bedrifter. Det

er ikke rart at motstanden mot u-hjelp stadig blir mindre fra høyresida og norsk næringsliv!

7.7.7. Reaksjonære U-hjelpsprosjekt.

Som vi har vist over satser nå den norske regjeringa bevisst på å bygge ut norsk næringsliv i den 3. verden. Norske rederees kyniske spill overfor Sør Afrika, viser klart hvilken side det norske borgerskapet står på i spørsmålet om utvikling og uavhengighet for den 3. verden. *Vi skal her bare ta med tre eksempler som viser hvordan økte norske investeringer i den 3. verden tvinger Norge over på den virkelige reaksjonens side. Alle prosjektene er finansiert med såkalt u-hjelpsmidler.*

Norecem i Liberia.

Det første eksempelet er knyttet til Norecem virksomhet i Liberia. Flere av landa i Vest Afrika har blitt tvunget til størstilt rasering av skog for å sikre landet valutainntekter. Liberia, som hadde 5,5 mill. ha skog, har nå bare 0,9 mill. ha igjen. Dersom dette tempoet fortsetter vil landets skogområde være uttødd innen 11 år.⁹ Norecem har nå søkt NORAD om 5 mill. kr. i støtte til et tommerprosjekt, dvs til å delta i ødeleggelsen av de siste restene av skog i Liberia. På denne måten skal det rike Norge gi sitt bidrag de fattige afrikanske statene.

Trallfa i Malaysia.

Det andre eksempelet er Trallfas fabrikk i Malaysia. 100000 trillebærer produseres her med støtte fra NORAD. Trillebærer er et produkt som det er stor etterspørsel etter i den 3. verden. Millioner av fattige bønder trenger effektive trillebærer for å lette arbeidet. Men, hvorfor kan ikke landet sjøl produsere disse enkle redskapene? Skulle ikke dette nettopp være en type produkter som 3. verdenlanda sjøl burde få hjelp til å produsere? Nei, istedet kommer fabrikanter fra de rike landa, raner til seg markedet fra landets egne kapitalister, og fører profittene ut av landet.

Trallfa har fått støtte fra NORAD for å profitere på det store markedet og den billige arbeidskrafta. Det er ikke vanskelig å forstå at Trallfaledelsen er meget fornøyd med resultatet når de kan kjøpe arbeidskraft til rundt 5 kr. timen. Eller som de sier det så beskjedent i et intervju med Norges Industri 16/85: «Vi ser en fordel i tilgangen på rimelig arbeidskraft».

Nobos i Thailand.

Det tredje eksempelet er Nobos nye fabrikkprosjekt for kontormøbler i Thailand. Med støtte fra såkalt «u-hjelpsmidler», skal Nobo investere omlag 70 mill i en fabrikk med 300 ansatte.

«Noboproduktene kan lages ca. 40% billigere i Thailand enn i Norge», kan pressen fortelle.¹⁰ Og hvorfor? Jo, lønnskostnadene er bare 8% av norske + div skattefordeler o.l. gitt av regjeringa i landet for å lokke til seg de rike utenlandske kapitalistene.

Men hvorfor kvalifiserer dette for u-hjelp? Er det slik at dette vil hjelpe igang økonomisk utvikling i Thailand, redusere landets store utenlandsgjeld, redusere arbeidsløsheten etc.? Trolig vil det motsatte skje. Fabrikken i Thailand vil i stor grad fungere som montasjefabrikk for komponenter som importerer. På denne måten fører dette til stor importandel. For å holde den utenlandske kapitalen i landet slår regjeringa ned på all faglig kamp slik at lønnene holdes lave. På denne måten vil en liten del av verdiskapinga bli i landet som kjøpekraft hos arbeidene. Det blir dermed små ringvirkninger og lite ny lokal virksomhet av prosjektet. Seierherren er igjen de norske kapitalistene. Tapene er den thailandske arbeiderklassen som fortsatt må jobbe på slavekontrakter og som stadig blir mer avhengig av utenlandsk kapital.

7.7.8. Kvinnearbeidsplassene blir hardest ramna.

Tallet på eksempel av denne typen kunne vært mangedobla og

vil mangedobles i årene framover. Ikke bare gis det statsstøtte til utbygting. Enda grovere er det fordi dette er støtte til produksjon som direkte ødelegger landets naturressurser eller river grunnlaget bort for nasjonal industri i den 3. verden. Og det er ingen grunn til å tro at norske bedriftsledere i mindre grad enn f. eks. japanske eller amerikanske, ikke raskt griper tjangsen om muligheter til billig kvinnelig arbeidskraft i Sør-Øst-Asia byr seg.

I frihandelssonene på Filipinene eller andre land i denne delen av verden, kan norske kapitalister få kjøpt arbeidskraften til jenter i 14-20-årsalderen til spotpris. Samtidig garanterer regjeringene mot fagorganisering eller «politisk uro» på arbeidsplassen. Det er slike ordkardor som lokker Helly- Hansen o.a. til de såkalt «lavkostlandene». Og i Norge er nettopp de samme arbeidsintensive kvinneindustriene særlig sårbare for konkurransen. Når hver 3. tekstilvarearbeider og hver 2. arbeider i norsk klesvareproduksjon, har mista jobben i perioden 1975-85, er det først og fremst kvinnelig arbeidskraft det går utover. Norske kapitalister har fått «øye på» kvinner i den 3. verden som de kan utbytte enda hardere.

Den kampen kvinnene i «lavkostlandene» fører mot imperialismen, er en kamp mot det samme borgerskapet som utbytter kvinner på det groveste i Norge. Det er ikke kvinner i den 3. verden som tar arbeidsplasser fra oss. Tvert om, det er kapital-eiernes imperialistiske politikk som utbytter både hjemme og ute.

7.8. Arbeiderklassen og norsk imperialism.

Utbygting av den 3. verden har virka til å dempe klasse-motsigelsene innad i de imperialistiske landa.

7.8.1. Rikdommen skaper ringvirkninger.

Arbeidsfolk har objektive interesser av å knuse imperialismen likevel har store deler av folket i Norge hatt enkelte materiell fordelere av overforingene av rikdommen. Imperialismen har lagt grunnlaget for større statsinntekter, økt økonomisk aktivitet, billigere varer fra den 3. verden etc. Når kolonimaktene søya billigere råvarer fra de fattige landa i den 3. verden kunne norske forbrukere kjøpe billig frukt, nøtter, sukker, tobakk, kaffe. Dette innebærer billigere matvarer for nordmenn ga lavere lønnsutbetalinger for norske arbeidsgivere og større profitter.

Slik har en del av den «velferden», som er bygd opp etter krigen kommet fra slitet til millionene av undertrykte i de fattige landa. En del av denne «velferden» har også kommet alminnelige lønnsuttakere til gode. «Når det regner på presten så drypper det på klokkeren», som det heter i ordtalet.

Den kraftige veksten vi har hatt i norsk økonomi i 80-åra, har også virka inn på vanlige folks levekår. Veksten i olje-økonomien og den mer aggressive norske imperialismen, har gitt en økonomisk vekst i landet som har brakt Norge opp blant eliten av kapitalistiske land målt i forhold til vekst i Bruttonasjonalproduktet (BNP). Fra 1982 til 85 var veksten i Norge over 50% sterkere pr. år enn for gjennomsnittet av OECD-land. I denne perioden har Norge hatt den sterkeste veksten av alle land i OECD.

Når nordmenn reiser til Spania, England eller til Danmark, oppdager de at levekåra i disse landa er dårligere enn i Norge. Her har det vært større lønnsreduksjoner, langt større arbeidsløshet og enda hardere rasering av offentlig service. Norske monopoler som har gjort store fortjenester har betalt godt for å sikre seg den beste arbeidskrafta. Kanskje har de også vært litt lettere å forhandle med i lokale forhandlinger enn hva tilfelle ville vært om arbeidsløsheten hadde vært på 10-15% og profittene hadde vært mindre? Dette betyr sjølsagt ikke at norske arbeidere ikke er hardt utbytta. Men, i forhold til arbeidsfolk i andre land, har dette vært relativt gode år for mange norske arbeidere.

7.8.2. Et oppkjøpt sjikt.

Men de imperialistiske superprofitene brukes også mer bevisst av borgerskapet. Det er åpenbart at det er mye å hente for maktøverne om de greier å få arbeiderklassen til å samarbeide om sine imperialistiske prosjekter. En arbeiderklasse som applauderer utbyttinga av arbeidsfolk i andre land er langt å foretrekke framfor en klasse av antimperialister! Eller for å ta et konkret eksempel: Hvilken kapitalist ville ikke heller foretrekke LO-sekretær Balstad det han sjåvinstisk utbasuneter sitt «Tenk Internasjonalit», enn klubben på Ila-Lillehy smelteverk som skarpt protesterer mot bedriftens eventyr i Brasil.

Borgerskapet har lang erfaring i å kjøpe seg støttespillere med innflytelse i arbeiderklassen. Ekstra godt betalte jobber, frynsegoder, jobber i styrer og utvalg, utenlandsreiser etc, er all inntær som kan brukes når et sjikt av arbeiderledere skal kjøpes opp. Slik uttrykker Lenin det i «Imperialismen og splittelsen i sosialismen»:

«Borgerskapet i en imperialistisk «stor» makt kan økonomisk bestikke de øverste lag blant «sine» arbeidere ved å bruke hundre millioner francs eller noe slikt i året på det, for superprofitene det får dreier seg trolig om tusen millioner. Og spørsmålet om hvordan denne lille almissen deles mellom arbeiderministrene, «arbeiderrepresentantene», arbeiderne som er med i krigsindustrikomiteene, arbeiderembetsmennene, arbeidere som er organisert i snevert laugsmessige fagforeninger, funksjonærene, osv, osv, det er et helt underordna spørsmål.»

7.8.3. Imperialistisk ideologi.

I Norge har superprofitene til nå vært med på å øke det generelle aktivitetsnivået i økonomien, det har gått til bestikkelser av et øvre sjikt i arbeiderklassen, og ikke minst, det har gått til en ideologisk og politisk offensiv for imperialismens interesser.

Det evige preket om «konkurransesevnen» går etterhvert inn. Folk blir opptatt av at «vi» må greie å konkurrere ut «dem». Kraftpatriotiske slagord som: Norsk er best! eller «Kjøp norsk» er slagord som skal styrke nordmenns bevissthet om at det er «vi» mot «dem». Det var ikke lite stolthet å merke blant folk flest og i media da nyheten om at Statoil hadde kjøpt Essos bensinstasjoner i Sverige ble annonsert!

Akkurat som patriotisme for norske idrettsfolk med kommersialiseringa av idretten er i ferd med å slå over i sjåvinsisme, er kampen for norsk konkurransevne noe som har slått inn i bevisstheten til stadig flere nordmenn. I forlengelsen av kraftpatriotismen kan ligge fremmedhat og rasisme. Når noen tusen innvandrere trygler om asyl i Norge «tar de» arbeidsplasser fra oss. Når norske kapitalister flytter produksjonen til Portugal eller Spania og legger ned arbeidsplasser i Norge, kan raseriet fort rettes mot «utlendingene» istedet for mot den norske kapitalisten.

7.9. Kamp mot norsk imperialism.

«Internasjonalisering» vil øke i åra framover. Det er i tråd med kapitalens logikk at den alltid søker etter de feiteste profitene når dette er mulig. Med støtte av den norske staten er rikt forsynt med oljekapital, vil det stadig komme nye prosjekter utofor landets grenser. Det betyr at norske industrifolk og ministre vil bekymre seg mer og mer for revolusjon på Filippinene, streiker i Thailand eller Thatchers innstrammingspolitikk. Norsk utenrikspolitikk blir mer aktiv. Det legges all nå planer for å «ruste opp» norske ambassader og norsk deltagelse i internasjonale organisasjoner, for at næringslivets interesser skal sikres. En mer offensiv norsk imperialism betyr en mer reaksjonær norsk utenrikspolitikk.

7.9.1. Framtidsstrategier.

Sammenslåingene av bedrifter de siste årene har vært nødvendig for å styrke norsk «konkurransesevne». De borgerlige strategiene har planer om å gjøre norske bedrifter enda større. Industriminister Finn Kristensen har lansert en sosialdemokratisk gigantplan: Så småmøte de store statsbedriftene, som Statoil og Hydro Norge vil da ha et multinasjonalt selskap større enn Sveriges Volvo, helt i «eliten» av multinasjonale giganter.

I bladet Norges Industri ble det nylig lansert en såkalt «Wallenbergmodell» - Gjennom sin dominerende stilling i S.F. banken i Sverige, kontrollerer Wallenbergfamilien mer eller mindre 650 000 arbeidsplasser! For at dette skal være mulig i Norge må Lov om Forretningsbanker endres slik at bankene i større grad skal kunne eie aksjer i andre bedrifter. Vi vil møte mange framstøt av denne typen i årene framover.

7.9.2. Nyttet det å slåss?

Nyttet det å slåss mot dette? Er ikke norsk imperialism noe som må komme når Norge er kapitalistisk? Går det an å protestere mot kapitaleksporten til den 3. verden? Det er riktig at norsk kapitalisme uten imperialismen i dag er umulig. Men akkurat som vi slåss mot kapitalistisk utbytting i Norge, må vi ta standpunkt når norske kapitalister undertrykker folk i andre land. Når unge jenter jobber på lønner under eksistensminimum i Malaysia eller engelske industriarbeidere sparkes fra Hydros fabrikker, må vi gi dem all vår støtte.

AKP(m-l) og andre partier og organisasjoner som står på de undertrykte folkene sin side, må i årene framover bygge ut sitt internasjonale kontaktnett. Vi må avsløre den imperialistiske politikken og vi må gå hardt ut mot opportunistene i arbeiderklassen og fagbevegelsen som i dag applauderer den såkalt «internasjonalisering». For revolusjonære kan «internasjonalisering» bare bety styrking av den proletariske internasjonals.

«Boks»**Den samiske nasjonen.**

I dette kapitlet har vi fokusert mest på utviklinga av den økonomiske norske imperialismen. Bare i forbigått har vi vært innom det det mangehundreårige norske koloniproblemet: Annekasjonen av Sameland (Sápmi) og undertrykkinga av det samiske folket.

Samene er urbefolkninga i hele Nord- Skandinavia og på Kolahalvøya. Helt innpå 1800-tallet var samene i flertall i Finnmark, Nord-Troms og i deler av Nordland og Nord-Trøndelag. I dag er den norske kolonialiseringa gått så langt at samene bare er i flertall i fire av kommunene i Norge. Samefolket utgjør en egen nasjon med egen identitet, eget språk og egen kultur, et landområde som de kan regne som sitt - og med tradisjonelle næringsveger. Den samiske nasjonen er splitta opp av grensdragningene mellom den finske, den (dansk)/norske, den svenske og russiske staten (1751 og 1826).

Det tradisjonelle samiske samfunnet var organisert i sådauert (20-30) familier med 100-150 folk) med kollektiv eiendomsrett til naturressursene. Sentralt sto langst, fiske, sanking og reindrift. Den norske staten annekterte disse områdene. En del ble beholdt - mye ble solgt som privat eiendom til nordmenn. Apartheidbestemmelser ble innført for at samer ikke skulle kunne kjøpe tilbake noe av fedrenes og mødrenes jord.

Det ble ført en hardhendt fornorskingspolitikk. Spesielt siktige var pensjonatskolene. Sametana ble rivt opp fra hjemmehelst. På skolen foregikk opplæringa på norsk. Det samiske språket var forbudt. Det var også tradisjonelle kulturformer som juk.

Den statlige kulturelle undertrykkinga er blitt mindre hard, men et sterkt press mot de samiske næringene - kombinert med sterk påvirkning fra andre kulturer - truer samefolkets eksistens.

Under striden om Alta-Kautokeinovassdraget (Alaheaju/Guovdageaidnu) rundt 1980, skjedde det et oppsving i den samiske motstandskampen. Alliansen med den norske miljøbevegelsen blei sterk. Den norske staten sendte 600 politimenn for å slå ned motstanden. Urbefolkningens rett til land og vann blei fullstendig ignorert. De norske myndighetene hevdet hardnakka at bare beiteområdene til noen titalls rein sto i fare. De økologiske betingelsene for reindrifta blei det ikke tatt hensyn til. Kolonimakta frydde seg ikke om den samiske kunnskapen om disse.

Ett resultat av den sterke motstanden mot Alta-Kautokeinu-utbygginga var den opprettelsen av Sameiettsutvalget. Det mest håndfaste resultatet av dette utvalgets arbeid så langt, er imidlertid opprettelsen av et Sameting som bare skal ha rådgivende status.

SPØRSMÅL TIL LAGSDISKUSJONENE OM IMPERIALISME

1) Finnst det imperialistiske bedrifter på plassen din? Er det i arbeidarene sin interesse at desse bedriftene fortsatt er imperialistiske?

2) Korleis bør vi forholde oss til frigjeringsrøysler som er kvinneundertrykkande? Kva problemer innebærer det for søstersolidariteten at "vi" er frå eit rikt imperialistisk land og "dei" frå fattige land som er undertrykte av imperialismen?

Dra med erfaringer frå den anti-rasistiske arbeidet. Korleis forheld vi oss til innvandrarkvinnene?

3) Kva samanlikningar kan vi trekkje mellom apartheid i Sør-Afrika og rasismen i Norge? Korleis kan vi gjennom OD få folk til å bli aktive anti-rasister?

4) Kva er det Raud Ungdom kan bidra med for å få fleire anti-rasistar i Noreg?

Laga må sjøl prioritere spørsmåla. Fordi alle spørsmåla er såpass grundige er det betre å ta to grundige, enn berre å råde alle litt.

AKP(m-l) har et eget samepolitisk program. Der heiter det at den samiske nasjonen sjøl skal ha rett til å bestemme om det skal opprettes en egen samisk stat eller ikke. Dette vil neppe være realiserbart uten sosialistiske revolusjoner i de statene som har kolonialisert Sameland. En annen mulighet under sosialismen er regionalt samisk sjølstyre innafør de nåværende nasjonalstatene.

Under kapitalismen er det spesielt viktig å kjempe for at samene

- blir anerkjent som urbefolkning,
- får sjølstyre i de samiske kjerneområdene hvor de er flertall.
- får anerkjent særrettigheter til naturressurser i opprinnelige samiske områder hvor samene nå er i mindretall. Samisk og norsk må bli sidestilt i skole og administrasjon i disse områdene.
- overallt i Norge må ha rett til opplæring på morsmål - og til å lære å kjenne sitt folks historie og kultur.

Røde Fane nr. 287 har en del aktuelle samepolitiske spørsmål som tema.

Denne studieboka bør flest mulig skaffe seg til det obligatoriske lagsmøtet om OD/Sør-Afrika/imperialisme.

Partiskolen trinn 2A
Kr. 130,-

TIL AKSJONISMEDEBATTEN

I det siste nr. av BV. har lederen i ungdomsskolelaget i Oslo et innlegg om aksjonismens nedtur i Rød Ungdom.

Nå er det ikke så vanskelig å være enig med Jan i at det har vært ønskelig at Rød Ungdom har kommet mer på banen (flere åpne møter, debatter i avisene, radio og TV osv.) på dette området har Rød Ungdom for lave ambisjoner. Når det gjelder aksjoner, stand, løpiser og plakater, kan en heller ikke her si seg fornøyd med tingenes tilstand.

Jeg er i den formening at det ikke er tilstrekkelig å si til folk at vi må jobbe hardere, for det er det Jan sier. Her ligger også svakheten i Jan's innlegg, han rører ikke ved det vesentlige spørsmålet, nemlig hvorfor aksjonismen er på nedtur.

For den første er ikke situasjonen så mørk som Jan framstiller den. Det har vært flere lyspunkter eks: AKSEL, Aksjon stans utlendingsloven og La ungdom leve, dette er begivenheter som har mye bra i seg. Der Rød Ungdommere har gjort en utmerket jobb.

Det antirasistiske løpet begynner også å få litt retning. Gjennom det konkrete arbeidet og de omfattende diskusjonene om rasisme, har vi lagt grunnlaget for at vi kan

handle i riktig retning. Jeg tror det er lagt et bra grunnlag for Rød Ungdomeres arbeid i og rundt OD og SOS Rasisme.

For min erfaring er, at skal Rød Ungdommere ut å aksjonere vil de gjerne vite målet, med det hele - hvor vi vil hen, slik at handlingene vår står i sammenheng med målet vårt. For min del har jeg følt at vårt mål/delmål har vært

for uklare, og at dette virker som en bommerang på vår praksis.

I den konkrete situasjonen sentralledelsen har vært/er i har vi valg å prioritere kreftene på å få organisasjonen til å gå i takt i det antirasistiske arbeidet.

Og det ser brukbart ut !

Da sees vi på stand .....

John M.

DET SOM SKULLE VÆRT INNLEDNING PÅ JENTESAMLINGA, SOM BLE BORTE !

Dette innlegget sto i sommerleiravisa, etter ønske fra forfatterene, blir det trykket i BV.

INNLEDNINGA SOM BLE VEKK ! !

I jentesamlinga her på leiren var ganske merkelig. Ingen forslag omtrent, og ingen som hadde noen spesielle jenteting å ta opp. Men vi måtte ha en jentesamling for "det er jo viktig" !

Dette får meg til å stille spørsmålstegn med jentekampen vår. De siste par årene har vi diskutert utrolig mye jentekamp, med bøllekurskampanjen og mange nye jenter i ledelsen. Nå er vi liksom ferdig med det, og begynnt på nytt, stort emne. Nemlig imperialismen. Med rasisme/imperialisme diskusjonen tør guttene hve seg frampå igjen på en helt annen måte.

Betyr dette at Rød Ungdom-jentene og organisasjonen har glemt alt om jentekamp ? Nei, jeg tror ikke det. For neste jentesamling var som dag og natt i forhold til den første. Der fikk vi opp et tema som gjorde at vi nærmest eksploderte i diskusjonen.

Det viser to ting. Vi har jentepolitikken inni hodene våre, og når vi blir konfrontert på det, viser vi faktisk stor uenighet. Og hva viser dette, da? Jo, nemlig at vi ikke har utviklet politikken ferdig, og at vi faktisk aldri vil bli ferdig med det. Men at det derimot hele tiden dukker opp nye situasjoner der vi må diskutere jentespørsmål igjen.

Denne leiren synes jeg har vist tydelig at imperialismediskusjonen blir en diskusjon på guttene sine premisser - sjøl om det er flest jenter som forbreder leiren, og med to jenteinnledere. Så mangler det totalt likevel jenteperspektiv, - hva det betyr for jentene og damene rundt i verden sånn som imperialismen fungerer, og hvordan har innvandrerkvinnene (ikke bare asylsøkerene) det her i Norge. Det er nesten ingen asylsøkere som er kvinner, f.eks.

Dette gjorde nok sitt til at 2. jentesamling ble som den ble. Hadde leiren totalt sett hatt kvinneperspektiv, med f.eks. seminar om innvandrerkvinnene sin stilling o.s.v., ville vi diskutert på en helt annen måte.

Så på denne leiren har det viktigste kvinneperspektivet vært bikini eller ikke. Og det er vel ingen som mener at det er det viktigste i kvinnewekampen på en imperialismeleir! Det eneste

som har blitt tatt opp av VIKTIGE kvinnespørsmål, er seminaret om sex-turisme. Men bikini - diskusjonen viser at det er utrolig mye diskusjoner som reiser seg når det kommer mange flere utlendinger hit. Hvordan forholder vi oss med vår vestlige kvinnefrigjøring i forhold til nye kulturer i Norge, hvordan solidariserer vi oss med innvandrerkvinnene? F.eks. hvordan forholde oss til polygami (flergifte)? Mange sanne ting må vi diskutere. Vi som er jenter, må hele tiden stille konkrete krav til organisasjonen, eller faller jentevinklinga ut, uansett hvor mange jenter vi har i ledelsen.

Jentesamlinger på alle større arrangement i Rød Ungdom er viktig, sommerleirer som landsmøter. Men funksjonen blir dårlig, hvis ikke vi har et mål, er godt forbredt. En kan ikke peke ut en jenteansvarlig - dette tar du deg av - også ha safet den siden av en sommerleir, slik som no.

På tampen av leiren mener jeg at det er viktig i alle fall å få reist dette kravet: at det obligatoriske lagsmøtet til høsten om imperialisme skal inneholde kvinneperspektivet også, i forbredelses-materiell og diskusjonsopplegg. Politikken vår kan aldri bli ferdig uten jenteperspektivet, det er det viktigste - dessuten er slike obligatoriske diskusjoner den eneste måten å få guttene til å ta jentekampen alvorlig.

Jentene fra Bergen, V/ NILLE.

TO STRATEGIER

om BLITZ og hengte stalinister

I det siste nr. av Smørsyra (Avisa til Blitz) er det skrevet en artikkel med overskrifta "Heng stalinistene høyt"

Vi i ml-bevegelsen har også til tider hatt problemer med vår kontakt med vanlige folk, det medfører at en får problemer med å forholde seg til den virkeligheta en ønsker å forandre. Det blir vanskelig å vurdere styrke forholda mellom klassene og ikke minst hva er det som pulserer i den norske arbeiderklassen. Både kontakten og pulseringa er nødvendig å kjenne om en har tenkt å vare med å forandre verden.

Men derimot om en ikke har tenkt å forandre verden, så kan en med letthet drite i dette!

Situasjonen i den norske klassekampen nå, er at den preges av at borgerskapet er på en kraftig offensiv. Der mange av de rettighetene som har vært oppfattet som selvfølgelig er på kraftig retrett. I kjølevannet av disse tilbakeslaga, følger en oppsplitting av arbeiderklassen og de kreftene som virker mot denne omstillinga. I en slik situasjon må vi som regner oss som beviste elementer i denne kampen, slåss for enheten i det norske folket og mot borgerskapet.

I den senere tid er det vært en del demonstrasjoner i Oslo mot Oslo budsjettet. På bakgrunn av dette har "Smørsyra" gitt oss en del oppmerksomhet. Hva handler disse uenighetene om?

- 1) Hvem har makta i Norge.
- 2) Hvem er hovedkrafta for forandring.
- 3) Hvilke metoder er det riktig å bruke til enhver tid.

Til p.l. Til tider kan det virke som om Blitz og andre nærliggende herligheter ikke forstår at det er borgerskapet som har makta i Norge. Og at det nettopp borgerskapet som legger premissene for de kampene som føres.

Til p.2. I sin iver etter å være fortroppen "glemmer" de folket, de mobiliserer bare seg og har heller ikke så stor interesse av lytte på hva folk måtte mene om saker og ting.

Til p.3. (Men att jeg er den største militærstrategen, så synes jeg det vitner om dårlig vurderingsevne å gå til krig mot snuten med en "hær" bestående av 200 stk. en rambukk og to bildekk. Det må med nødvendighet føre til nederlag. Den verste feilen ligger i vurderinga av hvilke metoder som er politisk mulig til enhver tid. Jeg er i den formening at det er nødvendig å styrte borgerkapets diktatur med våpen i hånd, men det forutsetter at klassekampen er på et annet nivå. Med andre ord, parolen "Vapna revolusjon nå" skyter en smule over mål.....

Etter at jeg har lest artikkelen en par ganger, blir jeg mer og mer overbevist om nødvendigheten av å ha et kommunistisk parti. Som er

villig til det harde maraton arbeidet med å bygge opp klassebevishet, slåss mot splittelsesmakere og individuelle løsninger.

Den gryende brune strømmingen trenger ikke å få et lettere spill enn nødvendig. Men det kreves at vi er på høyde med virkeligheta.

Kampen mot Oslo-budsjettet og andre nedskjæringer må fortsette, personlig ønsker jeg at Blitz også skal forsette å være med, jeg håper også at de vil underlegge seg flertallets vilje i demonstrasjoner. Tida krever handling og at disse handlingene fører til at folk får trua på egne krefter.

John M.

Bildene til denne artikkelen er hentet fra "Smørsyra" og viser AKPS utvikling

ÅRETS VIKTIGASTE POLITISKE HENDING I RU? SOMMARENS VAKRASTE EVENTYR?

I år hadde vi største sommerleiren på land tid. Det var gøy og lærerikt å møte deltakarane frå heile landet, og ikkje minst frå andre land.

Men tross god mobilisering og viktige emne; vart det årets "viktigaste politiske hending i RU?"

Hovedinnleingane var bra i seg sjøl. Men for mange av dei uavhengige, som ikkje kjente noko av grunnlaget vårt frå før, vart dei for tunge. Samtidig inneheldt dei lite nytt for dei som hadde jobba og diskutert i RU ei tid.

Når vi skulle diskutera i gruppene vart det vanskelig å dra i gona utviklande politiske diskusjonar. Mykje av tida øjekk til at alle skulle skjønna innleingane og definisjonar av grunnleggande begrep.

Men andre ville diskutera problem og dra erfaringar, for å få ei betre plattform for arbeidet framover. Definisjonsoppåver var neppe beste måten å møte de nye på.

Det var nok lærerikt for dei som måtte fungere som "lærarar på sommerstudiesirkel", men dei kom for å utvikle seg på andre område som dei no måtte ta fritida til.

KAnhende hadde det vore betre med to parallelle innleingar og to nivå på gruppene?

Det vart og vanskelig å få gruppene til å fungera sosialt på fritida når det var stor aldersforskjell.

Hovedinnleingane og gruppediskusjonane mangla noko viktig i kvinneperspektivet. Kanskje øjenspeiler dette arbeidet i RU elles og. Jentekamp blir drive av jenter på sida av anna arbeid. Det fører til at stadig færre skjønner korfor det er

ein viktig del av den heilheltelege politikken vår.

Viser til lesarinnlegg i KK frå fire gutar som var på leir og til enkeltpersonar som muntlig har kome med liknande kritikk

på leiren og elles.
(Sjå Nilles innlegg frå leiravisa).

Leiren kunne vore meir laatt til rette for at folk frå distrikta skulle få diskutera sine erfaringar og strategi.

Sjøl om Oslo er hovudstaden i Norge og det er der konfrontasjonane har vore mest direkte, skjer det ting elles i landet og!

Våre politiske kampar er like viktige og må få samme deknina.

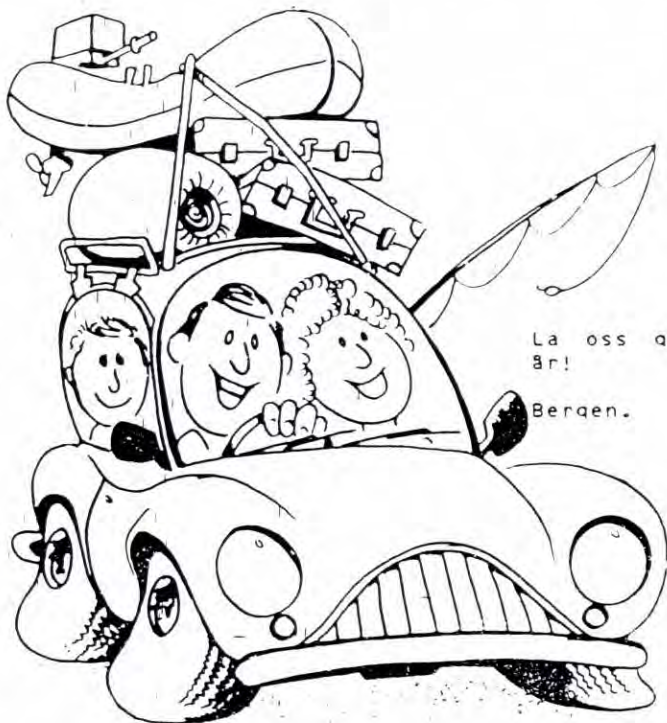
Leiren låg som vanliq i nærleiken av Oslo. Det føre til ulike reiseutgifter for folk frå Oslo og resten av landet.

Det burde vera sjølsaqt med reisedekninga.

Elles vil vi kritisera dårleg organisering. Det var ikkje naudsynt å bruka ein heil dag på innsjekkinga. På aksjonsdagen vart det og mykje rot paa dårleg planleggning.

Det kan spørjast om det i heile tatt var verdt å bruka ein heil dag på å markera (?) RU rundt Oslo.

Det kostar mykje tid og pengar for folk å reisa på leir. Vi mobiliserer på at det er øy og politisk utviklande. Når så mykje "skjær sea" blir det vanskeliq å mobilisera til neste leir.

La oss gjera det betre neste år!

Bergen.

NØDVENDIGE ALLIANSER!

AKP/RV har gått inn for at vi til neste år skal forsøke å få til en bred venstreallianse til stortingsvalget. Dette har utløst motsetninger. En del mener at tida ikke er inne for allianser nå og noen mener vi i en allianse må selde for mye av vår egen politikk.

Jeg er for å at vi forsøker å danne en Opprørsliste. Det har sammenheng med situasjonen som er i Norge i dag, og målet som kommunister har med parlamentarisk arbeid.

Situasjonen:

- DNA må føre en politikk som angriper sitt eget velgergrunnlag.
- Store deler av velgerne er usikre og på vandring. Vi er inne i ei oppbruddstid.
- Det er arvende tegn til bevegelser på miljøkamp, antirasisme, distriktskamp, kvinnekamp og fagopposisjon.

- FrP trekker til seg mye arbeidfolk og ungdom.
- Det finnes ikke noe alternativ som folk slutter opp om til venstre for DNA.

Hva gjør vi i forhold til stortingsvalget i en slik situasjon?

Vi kan stille RV-lister på vanlig måte. Før en valgkamp for sosialisme/plan, og få grunnfiellrets stemmer. Skolevalgene og åpnne møter på arbeidsplasser osv vil være vår beste/eneste måte å komme ut på, og vår deltakelse på åpne møter vil sannsynligvis være resultatet vi oppnår i valgkampen. Dette er viktig, men vi har større muligheter.

Vi vil med rene RV-lister møte problemer:

- Det vil bli et regjeringsvalg. Partier som ikke har sjanse til stortingsmandat vil bli skvisa, og vil få minimal mediadekning.
- Arbeidsfolk er resultatorientert, og vil stemme noe de mener vil ha betydning,

SKAL VI

ALLIERE OSS???

stemme i forhold til rejeringssspørsmålet.

I allefall på folk som har sjanse til å bli valgt. Dvs at være muligheter utover grunnfjellet vil være små.

- I stedet for at tidligere Ap-velgere stemmer på noe til venstre for Ap, trekkes folk i berettiga sinne overfor AP til høyre eller til å sitte hjemme.

- Hvis det ikke er noe alternativ til venstre for Ap, vil Frp vinne enda større mandatandel, og vil få enda større innflytelse på den politikken som blir ført. Det er nok å se på Oslo Bystyre for å se hva det fører til. Som kommunister kan vi da velge krisemaksimeringslinja, eller vi kan gjøre det vi kan for at mest mulig av stemmene istedet skal gå til venstre.

Jeg håper vi er enige i at det er bedre at folk stemmer på ei liste til venstre for AP enn at folk stemmer FrP. Over halvparten av FrPs velgere tror ikke at partiets løsninger er gjennomførbare, slik mange av deres velgere er forholdsvis lette å løsrive fra Haagen.

Hvordan danne Opprørslistet?

Dette må skje lokalt. Representanter fra reelle bevegelser i fylkene tar kontakt med andre folk i f.eks. miljøbevegelsen, anti-rasisme, kvinnebevegelsen, ranforeninger som var mot lønnsloven osv. Det dannes en plattform på de viktigste kravene som disse bevegelsene stiller. Nei til rasering og privatisering av velferdsstaten blir sannsynligvis en viktig del. Arbeidsplasser i distriktene er annen. Hvis det da blir

reell bredde på lista, trekker RV i det fylket seg til fordel for Opprørslista.

Hvis det blir dannet slike lister i de fleste fylkene, kan de sves sammen og få en felles plattform tilslutt. F.eks. de 5 første listetoppene i hvert fylke samles da for å vedta en felles plattform.

Hva vil vi oppnå med en slik Opprørsliste?

-Det vil være en initiativ som kan samle folk fra en del av de viktigste bevegelsene som finnes i Norge i dag på samme liste.

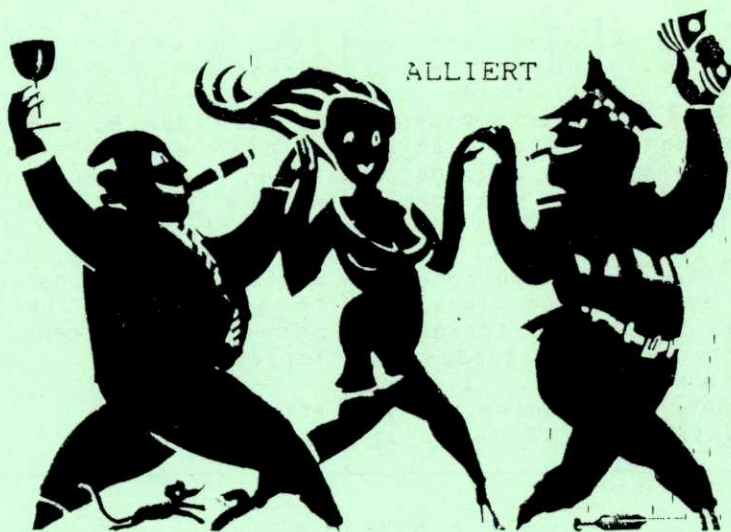
Det vil tvinge folk fra de forskjellige bevegelsene til å diskutere samfunnet som helhet. Dette er en strategisk viktig oppgave for oss, og en valgallianse vil være et bidrag til dette.

-Et stortingsvalg har den styrken at det åpner for diskusjoner om helheten i samfunnet. Det er viktig at vi som kommunister kommer oss på banen med alternativ til dagens ralskap. Opprørsliste vil føre til at vi må diskutere PLAN kontra kapitalisme med viktige folk fra reelle bevegelser. Noen av vårt problem er jo at vi ikke settes i situasjoner hvor det er nødvendig å diskutere vårt alternativ, men i stedet arbeider med enkeltsaker.

IKKE

ALLIERT

-Det er viktig å trekke tidligere AP-velgere til venstre. Sjøl om de ikke stemmer AKP, så er det bra, hvis flest mulige stemmer på lister som springer ut fra kollektive opprørsbevegelser. Lister som rener seg til venstre for Ap.

-Det er viktig at de bevegelsene som finnes i Norge får et ansikt på stortinget. Det vil synliggjøre opposisjonen, styrke bevegelsene og folk vil lettere se bearensningene i det parlamentariske systemet og klasseinteressene det tjener.

-Nå er det objektive grunnlaget tilstede for ny type organisering av opprøret mot borgerskapsrets rasering av Norge. Om vi vil det eller ikke vil folk organisere seg, også for å komme inn på stortinget. Stortinget oppfattes som et maktsentrum for store deler av folk i Norge, og derfor vil sjølsagt også folk organisere seg for å komme inn. Ønsker vi å være i forkant, og bety noe i en slik organisering må vi gripe timen og ta initiativ. Gjør

ikke vi, gjør andre det.

Må vi ikke da selge for mye av politikken vår?

Det er mye vi ikke får med i en slik plattform. Revolusjon, anerkjennelse av Røde Khmer, For et sterkt og uavhengig forsvar osv. Slik vil det være å gå inn i allianse. Vi må bli enige om en del felles overordna krav. Som kommunister må vi skille ut det som er viktigst til en hver tid. Jeg mener at angrebet på arbeiderklassen gjennom omstillinga, miljødeleggelsene og den statlige rasismen er viktigst nå. Vi må ta stilling til plattformen når den er ferdig. Har den ikke med de viktigste tinga må vi stille rene RV-lister istedet.

Tilslutt:

Det er høyst usikkert om vi får til Opprørslistene. Det kan bli for liten bredde for at det skal ha noen hensikt. Men sjøl om det ikke er sikkert vi får det til, må vi forsøke. Får vi ikke til det, må vi stille RV-

Lister som vanlig. Det vi uansett har oppnådd er å diskutere med folk fra forskjellige miljøer. Diskusjoner som kan gjøre at viktige folk i bevegelsene, begynner å tenke samarbeid med andre bevegelser og miljøer.

Vi vet ikke hvilke muligheter som er før vi har forsøkt. Tenkinga til folk forandres ofte forttere enn fortroppen i ei oppbruddstid. I det sosialdemokratiske Norge har vi blitt opplært til å tenke at

alt beveger seg sakte, harmonisk og gradvis framover. Men historia tar sprang, og vi må være der og gjøre vårt for at ikke arbeiderklassen hopper i den brune søla. Vi må lære av Le Pens framgang blant arbeidsfolk i Frankrike. Skal vi unngå samme utvikling i Norge må vi også ved valg forsøke å alliere oss de positive kreftene. Verd et forsøk?

Fritz.

I N N H A L D

Leder	s 2
Loddsalg	s 4
Kort historikk om SOS-rasisme	s 5
Rød Ungdom- forslag- til LNU-møte	s 6
Operasjon Dagsverk - om prosjektene	s 7
Rød Ungdoms arbeid med OD	s 9
Fakta om SOS-rasisme	s 10
Sør-Afrika	s 11
Forslag til Opposisjonsplattform i NGS ...	s 16
Forberedelsesmateriale om imperialismen ...	s 19

Debatt:

Til aksjonismediskusjonen	s 30
Innledninga som ble vekk	s 31
To strategier	s 33
Årets viktigaste pol. begivenhet i RU ? ..	s 35
Nødvendige allianser	s 37

DEADLINE FOR NESTE BV ER 5. OKTOBER !